

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Kateřina Šťastná, DiS.

Dějiny obce a vývoj školství v Prusinovicích

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené zdroje a literatury.

V Olomouci dne 14. května 2021

.....

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu bakalářské práce PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D., za odborné vedení v průběhu zpracování bakalářské práce. Dále Ing. Petru Lipnerovi za poskytnutí materiálů a všem, kteří mně při studiu podporovali.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 HISTORIE OBCE PRUSINOVICE.....	7
1.1 Obec Prusinovice pod vládou významných starobylých rodů v letech 1349-1900.....	8
1.2 Dějiny obce v letech 1914-1938.....	9
1.3 Dějiny obce v letech 1938-1945.....	11
1.4 Dějiny obce v letech 1945-1956.....	14
1.5 Dějiny obce v letech 1957-1969.....	17
1.6 Dějiny obce v letech 1970-1988.....	20
1.7 Dějiny obce po roce 1989.....	21
2 HISTORIE A SOUČASNOST ŠKOLSTVÍ V OBCI.....	25
2.1 Činnost obecné školy v letech 1899-1918.....	25
2.2 Činnost obecné školy v letech 1918-1945.....	28
2.3 Činnost obecné školy v letech 1945-1968.....	30
2.4 Činnost obecné školy v letech 1968-1989.....	32
2.5 Činnost obecné školy po roce 1989.....	33
3 HISTORIE A SOUČASNOST MÍSTNÍCH SPOLKŮ.....	37
3.1 Sbor dobrovolných hasičů.....	37
3.2 Sokol Prusinovice.....	38
3.2.1 Plavecký oddíl.....	39
3.2.2 Oddíl odbíjené.....	40
3.2.3 Oddíl stolního tenisu.....	40
3.2.4 Jezdecký oddíl	40
3.2.5 Oddíl ledního hokeje.....	41
3.2.6 Šachový oddíl.....	41
3.2.7 Sáňkařský oddíl.....	42
3.3 Orel Prusinovice.....	42
3.4 Chovatelé a přátelé koní.....	42
3.5 Myslivecké sdružení Vranov.....	43
3.6 Sdružení rybářů na ochranu přírody Prusinovice.....	43
3.7 Ostatní spolky.....	43

4 KULTURA A LIDOVÉ ZVYKY V PRUSINOVICÍCH V MINULOSTI A SOUČASNOSTI.....	46
5 METODICKÝ LIST.....	49
ZÁVĚR.....	52
SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY.....	54
SEZNAM PŘÍLOH.....	56
ANOTACE	

ÚVOD

Vzhledem k tomu, že studuji školu s pedagogickým zaměřením, rozhodla jsem se zaměřit svou práci na historii školství. Téma mé bakalářské práce se nazývá „**Dějiny obce a vývoj školství v Prusinovicích.**“ Práci jsem si zvolila, protože je důležité znát okolí, ve kterém člověk žije. Chtěla jsem se o své obci dozvědět co nejvíce. Podnětem pro výběr tématu byla i důvěrná znalost prostředí školy.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je podat ucelený historický přehled o historii obci Prusinovice a také zachytit vývoj jejího školství.

Má práce je rozdělena do pěti kapitol. Obsahem první kapitoly je základní charakteristika o obci Prusinovice a její historický vývoj. Seznámím Vás se dvěma šlechtickými rody, kterými byly Podstatští z Prusinovic a Páni z Víckova. Dále se zaměřím na události v obci od počátku 20. století do současnosti. Přiblížím události v obci, které se odehrály v průběhu dvou světových válek a v následném komunistickém režimu.

Druhá kapitola pojednává o historii školství z dostupných pramenů. Jsou zde nastíněny počátky školství, popsány události období v době I. světové války, následně pak nacistické okupace a události v druhé polovině 20. století.

Obsahem třetí kapitoly je činnost místních spolků. Zmíním se o spolcích, které jsou aktivní už sto let, nebo těch, které svou činnost v průběhu let ukončily či započaly. Ve čtvrté kapitole se zaměřím na kulturu v obci. Zmíním se o zvycích, které přetrvávají dodnes, o tradičních akcích pořádaných různými spolky či obcí.

Poslední pátou kapitolu tvoří metodický list, který je vhodný pro využití v pedagogické praxi na Základní škole v Prusinovicích, jako dodatek k doplnění výuky.

Vycházela jsem především z pramenů, které jsou o obci dostupné. Bádání je opřeno hlavně o obecní a školní kroniky, které se tak staly prvotním zdrojem informací. Práce je doplněna obrazovými přílohami.

1 HISTORIE OBCE PRUSINOVICE

Prusinovice jsou obec ležící v okrese Kroměříž, západně od Bystřice pod Hostýnem a severovýchodně od Holešova. Obec leží na rozhraní Hané, Valašska a Záhoří na posledních výběžcích pohoří Karpat.¹ Ke dni 1. 1. 2020 je zde evidováno 1 230 obyvatel. Obec se nachází v nadmořské výšce 263 m n. m. a zaujímá rozlohu 1 071 ha.² V obci se nachází mateřská škola, základní škola prvního stupně, pošta, obecní úřad, obecní knihovna a kulturní zařízení. Ke kulturním památkám patří kostel sv. Kateřiny, kostel Českobratrské církve evangelické, boží muka, dřevěný kříž z konce 18. století, nebo přírodní památka Dubina. Pro volný čas mohou obyvatelé obce využít travnaté fotbalové hřiště, tělocvičnu, víceúčelové asfaltové hřiště, tenisový kurt s umělým povrchem, tenisový antukový kurt a dvě dětská hřiště.³

Název obce pochází od osobního jména “prosen” a v minulosti se psával různým způsobem.⁴ Původně se jednalo o tzv. zádruhu⁵ Prosenovici. V roce 1349 nesl název obce Prusynowicz, roku 1365 Prussenowitz, 1633 Prusinowitz, 1671 Prusynowitz, 1850 Prusinowitz i Prusinovice a od roku 1924 Prusinovice. Mezi místními obyvateli je zažitý také název Rohálov. Tento název může být chápán jako přiznání se k rodům, které v obci vládly. Byli jimi pánové Podstatští, kteří měli ve znaku parohy a pánové z Víckova, kteří měli ve znaku buvolí rohy.⁶ Prusinovice jsou prastarou osadou. Svědčí o tom archeologické nálezy z pravěku. Na panských polích byly nalezeny pazourkové nožičky a jadra, úlomky a celé kamenné sekyrky, přeražený mlat, oblé hladidlo, škrabadlo kopytového tvaru, vyštípaný nůž nebo drtidla z křemene.⁷

V katastru obce nacházíme dvě lokality, na kterých se pravděpodobně nacházelo opevněné sídlo. Toto sídlo patřilo pánům prusinovských z Víckova, slavnému moravskému rodu, jejichž náhrobní kameny jsou umístěny v exteriérech a interiérech kostela sv. Kateřiny v Prusinovicích. Zbytky opevněného sídla se nachází

¹ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1926-1939, s. 3

² Prusinovice [online]. © 2020 Obec Prusinovice. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz>

³ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999. ISBN 80-86093-80-36-0, s. 9-11

⁴ KOSTLÁN, J. Jak vznikla obec Prusinovice. *Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER, Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 1996, s. 1

⁵ Pozn.: Zádruha je podle naučného slovníku velkorodina.

⁶ ZMEŠKAL, L. Jméno Prusinovice. *Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOservis, 1997, č.1, s. 14

⁷ *Časopis Moravského musea zemského*. Prusinovice. Brno: Moravská musejní společnost, 1901-1946, č. 5, s. 183

u zaniklé obce Jaroslavice, která byla k roku 1464 pustá. Zbytky opevněného sídla jsou zachovány v lese, kde se říká „Ve Valech.“ S největší pravděpodobností jde o lokalitu, která byla roku 1522 vložena do zemských desek olomouckých jako hrad pustý Kasařov. Toto tvrziště bylo chráněno příkopem a valem. Sídlo mělo oválný tvar. Druhá tvrz stála přímo v obci na poli zvaném „Zámčisko.“ Tvrz byla zničena během třicetileté války a v některých pramenech se hovoří, že šlo o zámek pánů prusinovských z Víckova. Tvrz byla v roce 1627 uváděna na Komenského mapě.⁸

1.1 Obec Prusinovice pod vládou významných starobylých rodů v letech 1349-1900

Obec patří ke starým sídlům vladyků z Prusinovic. Při koupi uskutečněné v roce 1349 nacházíme první zmínku o Sezemu z Prusinovic. Prusinovice nebyly díky různým koupím a dědictvím pouze v jedněch rukou. V roce 1386 koupil díl obce jistý Tas z Prusinovic a podíly na vsi Kolkově a Lhotě. Tas sloučil téměř celou ves a zanechal syny Jana, Hynka, Mladotu, Prokopa, Vincence, Mikuláše a Jakuba Podstatské z Prusinovic.⁹ V roce 1391 koupil Tas Podštát a od té doby se psal Podstatský z Prusinovic. Původ tohoto starobylého zemanského moravského rodu pravděpodobně sahá až do 13. století. Jejich původní erb měl pouze parohy jelena či daňka na červeném poli. S povýšením přibyl do znaku i lev v modrém poli. V majetku rodu bylo potštátské panství více než dvě stě let. Začátkem 17. století přestavěli tvrz na zámek.¹⁰

V roce 1464 prodal prusinovské zboží Prokop Podstatský bratřím Arklebu a Filipovi z Víckova. Podle nového sídla se začali nazývat Prusinovští z Víckova. Tento rytířský rod měl v Prusinovicích své sídlo 160 let.¹¹ Roku 1561 Přemek umírá a zanechává syna Jana Viléma Prusinovského z Víckova. V roce 1571 povolal na své sídlo do Prusinovic bratrské kněze. Odevzdal jim kostel a svou vlastní budovu přeměnil na faru.¹² Jan Přemek i jeho bratr Arkleb byli horlivými českými bratry.

⁸ BARTOŠEK, L., STOJAN, Z., PLECHÁČOVÁ, L., BARBOŘÍK M. *Strípky z historie Holešovska*. Holešov: TYPOservis 1999. ISBN 80-238-4277-3, s. 8

⁹ HALADA, J. *Lexikon české šlechty*. Praha: Akropolis, 1992. ISBN 80-901020-3-4, s. 117

¹⁰ *Podstatští z Prusinovic*. [online].

¹¹ KOSTLÁN, J. Pánové z Prusinovic. *Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOservis, 1997, č. 2, s. 13

¹² MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 15

Arkleb nechal roku 1601 opravit kostel a přistavit věž, jak se dalo kdysi přečíst z nápisu na věži. V letech 1608-1616 se stal držitelem prusinovského zboží Arklebův bratr Vilém z Víckova. Veškeré statky připadly po Vilémovi smrti jeho sestře Bohunce, která se provdala za Václava Bítovského z Bítova. Po jeho smrti bylo jmění pánů prusinovských zkonfiskováno a poté darováno císařem Zdeňkovi knížeti z Lobkovic. Lobkovicové vlastnili prusinovské zboží do roku 1650.¹³ Poté jej prodali Janu Rottalovi. Dvůr Prusinovice byl prodán roku 1903 akciové společnosti cukrovaru ve Všetulích.¹⁴

1.2 Dějiny obce v letech 1914-1938

Sociální postavení obyvatel v obci ztížila 1. světová válka. Dne 28. července 1914 vypovědělo Rakousko-Uhersko válku Srbsku a následně se roztočil kolotoč dramatických událostí. V prvním roce války se začaly zvyšovat ceny potravin a jiných důležitých životních potřeb. Na jaře roku 1915 se začal zavádět přidělový systém na potraviny, ten ale situaci nezlepšil. Pracovat musel každý, kdo měl ruce. Mládež od 10 roků i stařecci. Ženy i dívky sekly, svázely i oraly. Nedostatek potravin byl pocíťován stále tíživěji díky trvalému deštivému podzimnímu počasí. Brambory byly hlavní potravou obyvatel obce. Po celý rok byla velmi špatná úroda. Mimo jiné se objevila nákaza červanky, při které vyhynuli vepři, a mor drůbeže, který vyhubil slepice, husy i kachny. Nejtíživěji se ale dotkly každé rodiny lidské ztráty. Na frontu narukovalo celkem 264 mužů. Na následky zranění nebo nemoci padlo či zemřelo 44 mužů.¹⁵

V obci se nijak viditelně vznik prvního československého státu neoslavoval. V prosinci roku 1918 se ve škole konala slavnost při příjezdu prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka do vlasti. Ve dne 21. dubna 1919 se konala slavnost zasazení lip svobody na návsi mezi starou školou a obecním domem. Celkem byly zasazeny tři lípy, a to Lípa Svobody, Lípa Masarykova a Lípa Legionářů. Správce školy František Červinka zdůraznil význam zasazování stromů na památku osamostatnění Československa. Starosta obce Josef Krutil vyzval přítomné občany ke svorné práci a vzájemné pomoci. K této slavnosti se sešlo mnoho občanů obce a zejména mnoho členů spolku dobrovolných hasičů. Oslavy narozenin prezidenta republiky a oslavy

¹³ KOSTLÁN, J. Pánové z Prusinovic. *Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOservis, 1997, č. 2, s. 13

¹⁴ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 16

¹⁵ Tamtéž, s. 19

výročí vyhlášení samostatnosti nahradily dřívější oslavy narozenin a jmenin příslušníků císařské rodiny.¹⁶ Roku 1922 byl na Dolním konci odhalen pomník obětem první světové války, na jehož vybudování přispěly všechny vrstvy obyvatelstva v obci bez rozdílu náboženství. O rok později dne 16. září 1923 se konaly volby do obecního zastupitelstva. Nejvíce ztrát měli sociální demokraté, největší příliv měli lidovci. Představenstvo obce věnovalo pozornost provádění melioračních prací vzhledem k velkému zavodnění obecních pozemků.

V průběhu roku 1928 se konaly oslavy 10. výročí vzniku republiky. Slavnostní náladu umocnil svou návštěvou prezident republiky Tomáš Garrigue Masaryk, který při příjezdu na Moravu navštívil dne 23. června město Holešov. V obci probíhaly oslavy dopoledním koncertem a průvodem, který se odpoledne odebral od evangelického kostela na místo slavnosti k pomníku padlých. V čele průvodu šla školní mládež, za nimi místní Sokoli, Orli, hasiči, obecní zastupitelstvo a mnoho občanů. Slavnostní řeči se ujal učitel František Zapletal z Holešova, který připomněl historii národa a těžké válečné boje a oběti za svobodu. Zároveň vyložil význam našeho státu i povinnosti občanů, aby naše republika byla zemí svobody, demokracie a spokojenosti.¹⁷ Žáci místní školy zasadili tři kaštiny jako základ budoucího jubilejního stromořadí, které starosta obce přijal do ochrany. Oslavy byly zakončeny v hostinci u Mlčáků, ve kterém večer se hráli členové Orla veselohru Kráska ze Šumavy.¹⁸

V roce 1930 žilo v obci 1 385 obyvatel, z nichž se hlásilo 1 110 občanů k náboženství římskokatolickému, 264 k vyznání českobratrskému evangelickému, 4 k vyznání československému, 3 k vyznání židovskému a 4 bez vyznání. Na schůzi obecního zastupitelstva konané dne 29. října 1930 bylo rozhodnuto provést elektrizaci obce.¹⁹ Dne 31. ledna 1931 byla elektrifikace obce ukončena. Osvětlení bylo zavedeno na veřejných budovách. Téhož roku bylo v celé republice provedeno sčítání živností. V Prusinovicích jich bylo celkem 52, z toho bylo 24 řemeslných, 3 koncesované, 4 svobodné a 21 obchodních. Roku 1932 byla v obci zrušena Živnostenská škola pokračovací, která byla založena v roce 1924 přičiněním obchodníka pana R. Nováka. Škola byla určena pro učně ze školního obvodu Prusinovice, Pacetluky, Bořenovice,

¹⁶ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 21

¹⁷ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1929-1939, s. 169-171

¹⁸ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 22-24

¹⁹ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1929-1939, s. 183

Tučapy a Hlinsko. Tato škola existovala osm let a musela být zrušena pro nedostatek učňů, protože živnostníci jejich přijímání omezili. V březnu roku 1937 se v Holešově uskutečnil kurz protiletectvé obrany. Zúčastnili se všichni velitelé místní civilní protiletectvé obrany.²⁰ Obec zakoupila 6 plynových masek, 2 nosítka a lékárničku. Ve dne 14. září téhož roku zemřel prezident Osloboditel Tomáš Garrigue Masaryk, jehož smuteční tryzna se v obci konala 19. září. Na znamení smutku vlály z veřejných i soukromých budov černé prapory. Pod záštitou obecní rady se konal smuteční průvod na náves před pomník padlých vojínů. V tomtéž roce proběhly odvody branců z obce. Celkem jich bylo odvedeno 15 z 28 branců.²¹

1.3 Dějiny obce v letech 1938-1945

V březnu roku 1939 vznikl Protektorát Čechy a Morava. Občané přijali s rozhořčením a lítostí zprávu o obsazování našeho území německými vojsky. Dne 16. března bylo úřady nařizeno vyvěšení říšských praporů s hákovým křížem, které byly v obci vyvěšeny na poštovním úřadě. Po dobu okupace nikdo jiný v obci říšské prapory nevyvěšoval ani je neměl.²² Do obce se přistěhovaly rodiny z oblastí, které dříve byly součástí republiky. Přišli také uprchlíci ze Slovenska. Všichni se v obci ubytovali u svých příbuzných či známých. V obsazené zemi zajišťovali Němci řadu opatření, jako odevzdání zbraní, zavedení peněžního kurzu marky vůči koruně, kdy byla koruna znehodnocena, byla zahájena politická a rasová perzekuce, československá armáda byla rozpuštěna. Dále byly zrušeny dosavadní politické strany, rozpuštěny spolky jako Orel, Sokol, DTJ.

Bylo ustaveno Národní souručenství, jediné povolené politické sdružení. Toto sdružení ale v obci nevyvíjelo žádnou činnost. Po celou dobu okupace nebyl v obci založen žádný spolek pro spolupráci s Němci, jako byla např. Vlajka nebo Liga proti bolševismu.²³ V roce 1940 byli v důsledku rasové perzekuce obyvatelstva z obce odvečeni Karel a Adéla Winklerovi, nájemci velkostatku. Oba zahynuli v koncentračním táboře. Téhož roku byly zavedeny povinné dodávky mléka, vajec a později dalších zemědělských produktů. Současné začaly soupisy dobytka, drůbeže a jejich přísné kontroly, které prováděli zástupci protektorátních úřadů. Roku 1941 došlo

²⁰ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1929-1939, s. 263

²¹ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 21-26

²² Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 32

²³ Tamtéž, s. 32

v důsledku zjednodušení veřejné správy ke zrušení okresního úřadu v Holešově. Obec byla přičleněna k okresu Kroměříž. Novým okresním hejtmanem se dne 30. června 1942 stal dr. Koblischek. Nově bylo nařízeno vést obecní agendu německy.²⁴ Všichni státní zaměstnanci se museli učit a skládat předepsané zkoušky z němčiny. Do práce byli zapojeni lidé, kteří dobře ovládali němčinu. Úřední agendu vyřizoval učitel obecné školy Leopold Staněk. Učitel Jaromír Ticháček se stal obecním tajemníkem a statkové archy zemědělců vedl řídící učitel Jindřich Večeřa. V roce 1941 začali Němci s organizováním sbírek kovů a textilu.²⁵ Následující rok došlo i na zvony v obci. Rozkaz k jejich odebrání pro válečné účely přišel dne 30. května 1942.²⁶ Sbírkou textilu pořádal německý Červený kříž, kterou občané v obci přehlíželi, a tak se nesebralo téměř nic. V březnu roku 1943 byly zavedeny tzv. pracovní knížky.

27. května 1942 byl v Praze spáchán atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Na celém území bylo vyhlášeno stanné právo. V obci byla německými vojáky provedena kontrola občanských průkazů a policejních přihlášek, protože bylo podezření, že se v obci skrývali osoby nepřátelské Říši.²⁷ V září téhož roku byli z obce gestapem odvezeni Václav a Anna Markovi, jejichž bratr Josef odešel roku 1939 do československé zahraniční armády. Po výsleších ve Zlíně a v Brně, pobytu v koncentračním táboře ve Svatobořicích, byli oba na jaře roku 1943 propuštěni domů.²⁸ Na jaře roku 1942 našel v obci u pana Sklenáře úkryt příslušník výsadku Bivouac²⁹ Libor Zapletal. Po atentátu na Reinharda Heydricha požádal hospodáře, aby jej dovezl do partyzánské skupiny Zelený kádr.³⁰

Ve vesnici se objevovaly přepadové kontroly, protože se z domácích porážek muselo odvádět značné množství sádla a masa ve prospěch německých armád. Zemědělci se vyhýbali této povinnosti a prováděli nucené porážky, ze kterých byla tato povinnost menší. Německé úřady zjistily v obci značné množství těchto porážek a v roce 1943 pokutovali asi 50 lidí pokutou 1 000 až 3 000 korun. V důsledku neplnění těchto dodávek provedli v březnu roku 1943 gestapo, němečtí vojáci a

²⁴ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 39

²⁵ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 23

²⁶ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 40

²⁷ Tamtéž, s. 41

²⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 23-24

²⁹ Skupina měla za úkol provádět sabotáže v továrnách a na vybraných tratích na Moravě.

³⁰ HOLLÝ L. Listopad 1942 - konec Zeleného kádru. In: *lysahora.cz* [online]. [cit. 2004-02-18]. Dostupné z: <http://www.lysahora.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=106059>

příslušníci civilních úřadů hospodářskou kontrolu v obci. Německé úřady dále rozhodovali o odstranění zařízení na příjem krátkovlnného vysílání zahraničního rozhlasu. Toto zařízení v obci odstranily odborné radiotechnické firmy v březnu 1939.³¹ V roce 1945 se k obci začaly přibližovat fronty. V měsíci únoru byl vydán zákaz shromažďování osob. V budově školy bylo ubytováno asi 700 německých vojáků. Další po jednom až dvaceti mužích téměř ve všech staveních v obci. Jedenkrát týdně přijíždělo do obce vojenské kino. Promítalo vojákům vylhané zprávy vrchní branné moci hroutícího se Německa. V okolí obce prodělávali vojáci vojenský výcvik. Stříleli ostrými náboji, granáty a pancéřovými pěstmi. Po celou tuto dobu se v obci stavěly různé zátarasy a barikády. Místní rozhlas denně vybízel muže ve věku od 15 do 65 let, aby se dostavili k těmto pracím. Zátarasy se stavěly u všech příchoďů do vesnice. U mostu na Dolním konci, u Winklerova domu, na cestě k Zámčisku, na Plačkově na silnici od Hlinska pod Hostýnem, u katolického hřbitova na polní cestě od lesa, v Souhradech u obchodu pana Pešáka.³²

Před příchodem fronty bylo v obci nejvíce lidí. Všichni, kteří byli totálně nasazení prchali z továren domů již několik měsíců i rok před pádem Německa. Na 40 občanů se doma skrývalo před úřady a četnickými kontrolami. V dubnu roku 1945 bylo slyšet kanonádu z děl, kulometů a pušek. Prusinovice se změnily ve vojenský tábor. Přicházeli ustupující němečtí frontový vojáci. Ti jednali s místními obyvateli hrubě a neštíteli se ani rabování po celé vsi. Bylo vidět požáry a dým. Slyšet stále blíže střelbu, hlavně z děl. Němcům se podařilo včas zřídít pevnůstky v částech obce, a to na Odomči až po Ochozy a na Hrádku. V neděli dne 6. května kolem šestnácté hodiny vydalo velitelství v obci příkaz, aby se ve škole shromáždili všichni muži ve věku od 15 do 65 let. Kdo by neposlechl, byl by zastřelen. Tito muži byli hlídání ozbrojenými hlídkami.³³

V pondělí dne 7. května k večeru, měli jít muži zatarasit barikády, jiní měli odvážet ustupující Němce. Mnozí muži využili nepřehledné situace a uprchli ze školy. Němci ve zmatku prchali sami. Kolem devatenácté hodiny se na silnici z Hlinska pod Hostýnem objevil první tank. Ten byl zasažen protitankovým dělem umístěným na Zámčisku a shořel. Zahynulo v něm šest příslušníků Rudé armády. Mezi nimi byl

³¹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 24

³² Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 47-49

³³ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 24-25

poručík Viktor Godun i jedna žena. Poslední Němci prchali směrem na obec Pacetluky k Přerovu. Asi ve 22.30 hodin byli ze školy propuštěni všichni muži. Nato se v obci objevili první příslušníci Rudé armády, které občané obce nadšeně vítali a poskytli jim občerstvení. Ještě v noci byli občané vyzváni, aby zhotovili přejezd přes potok Kozrál, jako náhradu za zničený most. Tak mohli zajistit postup motorizovaných jednotek a vozatajstva. V obci byly poté vyvěšeny československé vlajky.³⁴

Dne 9. května se na místním římskokatolickém hřbitově konal pohřeb padlých Rudoarmějců. Důstojného rozloučení se zúčastnili zástupci Rudé armády a téměř všichni občané obce.³⁵ Dne 9. května 1946 byl na Odomčích odhalen pomník, na místě, kde příslušníci Rudé armády padli. Této slavnosti se zúčastnilo mnoho lidí. V okolí obce bylo mnoho nevybuchlé munice. Zejména dělostřeleckých granátů. Celkem bylo podle kroniky obce poškozeno 20 domů a římskokatolický kostel. Celkem obec utrpěla škody za 1 030 468 Kč.³⁶ Během války sloužil čtyři roky v československém letectvu a Royal Air Force prusinovský rodák pan František Krutil. Do Royal Air Force vstoupil 6. ledna 1942, kde nejprve absolvoval výcvik jako mechanik na motory. Poté pracoval jako letecký mechanik u 312. československé stíhací perutě. Demobilizován byl dne 11. ledna 1946 v Ottawě v hodnosti rotného.³⁷

1.4 Dějiny obce v letech 1945-1956

Do poválečné Evropy vstupovalo Československo s programem přijatým v dubnu 1945 v Košicích. Ten přinesl hluboké změny v hospodářství i politickém zřízení. Dne 9. května 1945 byl v obci ustaven zatímní národní výbor. Předsedou se stal Inocenc Kovařík. Úkolem výboru bylo obnovení pořádku v obci a okolí. Dne 13. května byla svolána schůze občanů obce do hostince Františka Mlčáka. Zde byl utvořen místní národní výbor, jehož předsedou byl zvolen Josef Vrubel. V květnu roku 1946 proběhly všeobecné volby do Národního shromáždění. Nejvíce hlasů získala strana lidová. Poté byl ustanoven nový místní národní výbor, jejímž předsedou byl zvolen Alois Stojan.³⁸

³⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 25

³⁵ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 54

³⁶ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 26

³⁷ NEDBAL, A. Den vítězství. *Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOServis, 2001, č. 2, s. 26

³⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 27

Místní národní výbor vyvinul v poválečném čase velkou snahu o rozšíření obecního majetku. Na zakoupeném pozemku od manželů Žákovských těžila obec písek a štěrk. V obci byla pořízena nová rozhlasová ústředna a bylo instalováno 11 reproduktorů. V květnu roku 1947 provedl místní národní výbor (dále jen MNV) jednotné očíslování domů smaltovými čísly. V témže roce se také usnesl, aby se až do konce roku 1952 vybíraly tyto obecní dávky: dávka z nápojů, z užívaných místností, z obchodních, ze zábav podle sazebníku, dávka ze hry v karty hráče, dávka ze psů. Významným procesem bylo osídlování pohraniční, do kterého se z obce vystěhovalo na sto občanů. Převážně do pohraničí severní Moravy. V červenci roku 1945 byla v obci vytvořena místní rolnická komise z řad uchazečů o půdu, která byla v rámci pozemkové reformy přidělována bezzemkům i rolníkům. Roku 1947 postihlo naši republiku velké sucho. Teploty dosahovaly až 40°C.³⁹

Na přelomu let 1947/1948 se politická situace značně vyhroutil. Součástí únorových dnů byl sjezd zástupců rolnických komisí z celé republiky. Z obce se tohoto sjezdu zúčastnilo sedm zástupců zemědělců. V březnu roku 1948 se v obci ustavil místní akční výbor Národní fronty. Předsedou se stal Alois Pumprla. Život obce vedl v roce 1949 osmnáctičlenný MNV. V budově bývalého velkostatku ze staré sýpky zřídil zasedací sál, čekárnu, kancelář a sociální zařízení. Dosud měl kanceláře v poboční místnosti hostince. Na poštovním úřadě byla zřízena poloautomatická telefonní ústředna. V roce 1950 došlo k reorganizaci MNV, který byl rozšířen o 6 členů. Předsedou se stal Adolf Kopec. Od 1. ledna téhož roku platil nový matriční zákon. Matrika měla knihu narození, manželství i úmrtí. Matrikářem byl ustaven Stanislav Pumprla. Manželství se uzavíralo před MNV. První civilní sňatek byl v obci dne 16. dubna 1950 snoubenců Františka Hradila a Bohumily Pešákové, kteří dostali darem radiopřijímač. Od poloviny roku 1950 se museli všichni občané prokazovat novým občanským průkazem.⁴⁰

V květnu byl ustaven Přípravný výbor JZD. Byl uspořádán zájezd do JZD Prušánky u Hodonína. Zemědělci se měli přesvědčit o výhodách družstevního hospodaření. V lednu roku 1951 bylo započato s úpravou okolí budoucího kulturního domu, zřizovaného rekonstrukcí stáje bývalého velkostatku. V listopadu se uskutečnilo slavností otevření. V témže roce se v obci poprvé oslavoval Den

³⁹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 29-30

⁴⁰ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 86-100

československé armády a Měsíc československo-sovětského přátelství. Novým předsedou MNV byl v říjnu zvolen Josef Šamánek. V obci byl při MNV ustanoven Výbor žen. Jeho úkolem bylo získávat pro spolupráci ženy v obci. Předsedkyní výboru byla zvolena učitelka místní školy Ludmila Večeřová. V roce 1952 proběhl nábor zemědělců do většinového Jednotného zemědělského družstva (dále jen JZD). Místní funkcionáři byli přesvědčeni, že v obci nebyly předpoklady pro většinové družstvo. Pod tlakem agitátorů bylo však družstvo založeno a tvořilo jej celkem 280 členů. V listopadu téhož roku byla v obci otevřena mateřská škola. Přijímány byli děti ve věku od 2 a půl do předškolního. Na jedno dítě rodiče platili 300 Kčs měsíčně a dávali část potravinových lístků. První ředitelkou mateřské školy se stala Marie Adámková z Holešova. Na základě požadavků MNV bylo v obci zřízeno středisko Strojní traktorové stanice.⁴¹

V obci se postupně rozvíjela kulturní činnost. V sále kulturního domu byla uspořádána výstava vojenské knihy ve spolupráci s vojenskou správou. Hostovalo zde Vesnické divadlo z Prahy s představením pro dospělé i děti. Ve středu, v sobotu a v neděli se promítaly filmy. Místní osvětová beseda zorganizovala v rámci květnových oslav koncert našich předních umělců. Dále opět došlo k personálním změnám na MNV. V obci začal pracovat Československý svaz mládeže. Zapojoval se především do brigádnické činnosti žňových pracích a při stavbě nového kravína. V listopadu se v lidové knihovně začaly půjčovat knihy.⁴²

Obec měla poprvé v historii svou vlastní hudbu. Soubor, který vznikl v roce 1948 většinou z mladých chlapců, hrál převážně dechovky. Na přehlídce souborů lidové umělecké tvořivosti v Holešově získala tato skupina 1. cenu v oboru dechových hudeb. Hudba měla úspěchy ve hře i ve zpěvu populárních písní a hrála jak na okrese, tak i mimo něj. Kapelníkem souboru byl František Tkadlčík. Ke dni 1. června téhož roku byla provedena měnová reforma a zrušeny potravinové lístky a šatenky.⁴³ Dne 16. května 1954 proběhly všeobecné volby, v jejichž rámci se konaly také volby do místních národních výborů. Předsedou MNV byl zvolen Josef Navrátil, tajemníkem Antonín Krejčí. MNV zřídil zemědělskou, finanční, kulturní a osvětovou, sběrovou, bytovou a trestní komisi, dále výstavby. Dne 10. října se konala slavnost otevření

⁴¹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 30-33

⁴² Tamtéž, s. 33

⁴³ Tamtéž, s. 33

nového sborového domu církve československé evangelické. V roce 1955 vyhodnotila Okresní komise pro zvelebení vzhledu měst a obcí ONV v Holešově obec Prusinovice jako nejčistší v okrese a za to jí byl udělen diplom. Na základě rozhodnutí ministerstva místního hospodářství a pokynů rady ONV v Holešově bylo v obci provedeno převzetí obou hřbitovů z dosavadní správy obou církví do správy MNV. V obci vyvíjelo činnost několik organizací, jako byla tělovýchovná jednota Sokol, Svaz pro spolupráci s armádou, Lidová myslivecká společnost, Československý svaz mládeže, Český svaz požární ochrany a Československý červený kříž. Mezi zajímavosti tohoto roku patřil masopust, při kterém požárníci uspořádali tzv. Hanácké právo. Jednalo se o dodržování starého hanáckého zvyku.⁴⁴

1.5 Dějiny obce v letech 1957-1969

V květnu roku 1957 proběhly volby do všech stupňů národních výborů.⁴⁵ V obci byla provedena řada prací. Patřila mezi ně generální oprava veřejného osvětlení, úprava místních komunikací, nadstavba požární zbrojnice, prodloužena kanalizace v ulici Pod Stromovkou a v Pacetlucké ulici, vyčištění koupaliště u Olšůvky. JZD rozšířilo svou půdní základnu na 390 ha zemědělské půdy.

Dne 17. září 1957 byl na základě udání příslušníky Státní bezpečnosti zatčen římskokatolický farář Jan Stojaspal, kterého Krajský lidový soud v Uherském Hradišti odsoudil k odnětí svobody, ztrátě občanských práv a propadnutí majetku.⁴⁶ V červenci roku 1958 proběhla v obci oslava 70. výročí založení Svazu československé požární ochrany, při které byla otevřena nově vybudovaná požární zbrojnice a poprvé se uskutečnil sjezd rodáků. V únoru téhož roku se v obci poprvé konala tzv. Hanácká svatba. V obci bylo sehráno celkem šest divadelních představení a s úspěchem vystoupilo i loutkové divadlo Matěje Kopeckého.⁴⁷

V roce 1959 byla na základě pokynu z ONV zřízena místní plánovací komise, jejímž úkolem bylo zajišťovat vypracování potřebných plánů v místních podmínkách, zajišťovat jejich plnění a provádět kontrolu. MNV soustředilo pozornost na výstavbu zdravotnického střediska. Před vánočními svátky byla otevřena holičská a kadeřnická

⁴⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 34-35

⁴⁵ Okresní státní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 233

⁴⁶ Tamtéž, s. 263

⁴⁷ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 36

provozovna. Podle vyhlášení vysokých státních a stranických představitelů byla v tomto roce v podstatě dokončena socializace vesnice. JZD převzalo od Státní trojní stanice 2 pásové traktory, 2 obilní secí stroje, 1 elektromotor, 1 sazeč brambor, 2 samovazy, 1 obilní kombajn, 1 silážní kombajn, 1 mlátičku, 1 vyorávač řepy, 1 nakladač chlévské mrvy, 2 rozmetadla mrvy a 1 obraceč sena.⁴⁸

V obci se konalo několik kulturních akcí, jako byl především Vesnický filmový festival, na kterém byly promítány nejúspěšnější filmy posledního roku. V kulturním domě sehrály divadelní představení Vesnické divadlo z Prahy a Dům osvěty v Holešově. Úspěch u diváků mělo vystoupení slepců a hluchoněmých, zejména čísla hudební, recitační a pantomima Kulturního souboru Krajského svazu invalidů z Gottwaldova. V rámci oslav Mezinárodního dne žen byly matky vyznamenány odznakem mateřství I., II. a III. stupně. Odznak I. stupně dostaly ženy, které měly 10 a více dětí. Odznak III. stupně dostaly ženy, které měly 5 až 7 dětí.⁴⁹ V roce 1960 byly provedeny územní změny, na jejichž základě byly některé kraje a okresy zrušeny. Obec Prusinovice byla přičleněna k okresu Kroměříž a do Jihomoravského kraje. V červnu téhož roku se konaly volby do Národního shromáždění a do všech stupňů národních výborů. Předsedou MNV byl zvolen Stanislav Mlčák.⁵⁰

Dne 10. června 1961 postihla obec a okolí velká povodeň. Z břehů se vylil potok, který zatopil okolní pole a louky a ohrožoval celou řadu domů. Rozvíjela se i kulturní činnost v obci. V provozu byla místní lidová knihovna, uskutečnilo se 198 filmových představení, děti národní školy i členové místní jednoty Svazu československé požární ochrany sehrály divadlo. Pravidelné přednášky o historii obce se těšily největší oblibě občanů, kterou vedl Robert Pešák.⁵¹ Jednu z přednášek navštívil spisovatel Pavel Hejman z Bystřice pod Hostýnem, který napsal knihu *Roxelanin meč*, ve které se vypravuje o osudech chudého moravského šlechtice Přemka Prusinovského z Víckova.⁵² V roce 1962 byla část zdravotního střediska dána do užívání jako poradna pro matky a děti. Byla provedena výstavba čtyř bytových jednotek pro zlepšení bytové situace členů JZD. Téhož roku navštívil obec na pozvání Výboru žen při MNV národní umělec Jaroslav Vojta, který se zúčastnil vítání

⁴⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 36

⁴⁹ Tamtéž, s. 37

⁵⁰ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 323-328

⁵¹ Tamtéž, s. 361-366

⁵² MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 37-39

novorozeňat a poté v sále kulturního domu besedoval s občany o své herecké pouti.⁵³ Svaz československé požární ochrany uspořádal akci s názvem Sépka na Hané, která byla po Hanáckém právu a Hanácké svatbě dalším hanáckým národopisným zvykem, který znázorňoval přijímání občana do svazku hanácké obce v dřívějších dobách.⁵⁴

V rámci výročí vyhlazení obcí Lidice a Ležáky navštívila obec lidická žena Marie Šupíková. Na dvou besedách vyprávěla jako očitý svědek hrůzné události noci z 9. na 10. června 1942.⁵⁵ V roce 1963 byla dokončena stavba zdravotního střediska. V červenci a srpnu se projevil velký nedostatek elektrické energie. Důsledkem dlouhotrvající zimy se objevila tíživá situace v zásobování domácností uhlím. V zimních měsících byla obec zasažena velkou chřipkovou epidemií. V březnu téhož roku byla k 700. výročí založení okresního města uspořádána beseda se spisovatelem Jindřichem Spáčillem z Kroměříže, která byla spojena s historií obce Prusinovice. V letních měsících navštívila obec Vlasta Fialová, která také hovořila o historii obce. V tomto období se projevil nedostatek zásobování obyvatelstva pivem.⁵⁶

Dne 28. února 1965 došlo k požáru kulturního domu. I přes četnost požárních jednotek se kulturní dům nepodařilo zachránit.⁵⁷ V roce 1967 byla v obci slavnostně dána do provozu samoobsluha a zákazníci si zvykali na nové formy nákupu – obsluhovali se sami. V téže roce započalo bourání sklepa před budovou MNV. Ten byl posledním zbytkem bývalého prusinovského zámku. Dne 21. srpna 1968 vstoupila vojska států Varšavské smlouvy na území republiky. Tato vojska projela vesnicí, a kromě regulovčičů se v obci nezdržovala, takže k přímým incidentům mezi občany a vojsky nedošlo. 750 občanů obce podepsalo rezoluci vyjadřující nesouhlas se vstupem vojsk, která byla zaslána do Prahy. V této době skupovala většina občanů potraviny a spotřební zboží ve velkém. Téhož roku byl vytvořen místní oddíl Junáka a zanikl Československý svaz mládeže.⁵⁸

⁵³ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 376

⁵⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 39

⁵⁵ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 389

⁵⁶ Tamtéž, s. 391-393

⁵⁷ Tamtéž, s. 432

⁵⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 39-42

1.6 Dějiny obce v letech 1970-1988

V důsledku událostí roku 1968 bylo prodlouženo volební období. Pokračovaly práce na výstavbě kulturně tělovýchovného zařízení. Roku 1970 byl v obci ustaven výbor Národní fronty, jehož hlavním úkolem byla koordinace všech organizací a složek v obci.⁵⁹ Z rozhodnutí nadřazených orgánů byl v roce 1973 zrušen matriční obvod v Prusinovicích. Matriky se v obci vedly od roku 1755.⁶⁰ Dne 10. listopadu 1973 bylo slavnostně otevřeno nové kulturně výchovné zařízení. Kulturní dům měl sloužit k rozvíjení zájmové činnosti, k výchově a zábavě. Od 1. ledna 1973 se sloučilo družstvo Prusinovic, Tučap a Bořenovic do JZD 9. květen Prusinovice. V roce 1976 se uskutečnila soutěž dechových hudeb, které se zúčastnily hudby SZK ROH Holešov, SZK ROH Hulín, Rusavanka a OB Prusinovice.⁶¹

Roku 1979 se v obci konaly oslavy k 60. výročí založení TJ Sokol, které probíhaly tři dny. Oslav se zúčastnili i bývalí fotbaloví internacionálové a reprezentanti ČSSR a Dukly Praha. V rámci těchto oslav sehráli utkání místní fotbalisté s Duklou Praha, které skončilo 1:10.⁶² JZD uskutečnilo v kulturním domě celou řadu akcí, jakou byl například pořad ze života družstevníků a setkání družstevníků s umělci z pražského Národního divadla. Tento pořad natáčela brněnská televize a odvysílala jej v krajevém vysílání.⁶³ V roce 1980 dosáhla úspěchu na sportovním poli občanka Prusinovic Iva Vichlendová, která obsadila 2. místo při hodnocení sportovce okresu Kroměříž za rok 1979. Ve váze do 48 kg získala titul mistryně republiky v judu. JZD Obránců míru dosáhlo v roce 1983 nejvyšších výnosů obilovin v historii družstva a umístilo se na 2. místě v okrese Kroměříž, který byl v rámci České socialistické republiky druhý.⁶⁴

V roce 1985 uspořádala TJ Sokol na hřišti kopané okrskovou spartakiádu, kdy se divákům představili cvičenci v šesti skladbách. Této akce se zúčastnilo asi 650 osob – cvičících i diváků. Poprvé v historii projížděli obcí závodníci cyklistického Závodu míru. Mnozí občané při této příležitosti vyzdobili své domy praporky, květinami a

⁵⁹ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice za léta 1970-1980, s. 31

⁶⁰ Tamtéž, s. 144

⁶¹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 44-47

⁶² Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice za léta 1970-1980, s. 400-401

⁶³ Tamtéž, s. 408-409

⁶⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 47-49

transparenty. Největší akcí roku 1986, která byla zařazena do investiční akce „Z“ byla první část stavby základní školy a tělocvična s kotelnou. Při opravě římskokatolického kostela se v báni věže našly staré listiny, které byly po opravě kostela vráceny zpět a uloženy i s listinami novými. Téhož roku se uskutečnil starý lidový zvyk, tzv. Hanácké právo.⁶⁵

1.7 Dějiny obce po roce 1989

V roce 1989 došlo k událostem, které zásadně ovlivnily a ve svých důsledcích také změnilly politický a ekonomický vývoj v naší zemi. Místní obyvatelé sledovali tyto zprávy, které měly své přívržence zejména u mladých lidí a odpůrce či nedůvěru především v řadách starší generace. V roce 1990 rezignoval na svou funkci předseda MNV Josef Nedbal, došlo i ke změnám ve složení komisí.⁶⁶ Ve dnech 8. a 9. června 1990 se konaly volby do Sněmovny lidu a Sněmovny národů Federálního shromáždění i do České národní rady. Své předvolební schůze měly v obci Československá strana lidová a Občanské fórum. Tyto strany měly i společnou předvolební veselici pro voliče. V obci se krátce zastavil i předseda České vlády JUDr. Petr Pithart s doprovodem, který jel z Holešova do Bystřice pod Hostýnem na shromáždění voličů. Premiér přednesl krátkou předvolební zdravici k občanům shromážděným před kulturním domem.⁶⁷

V listopadu 1990 se v obci konaly komunální volby. Nově zvolené obecní zastupitelstvo se sešlo 1. prosince, kde byl zvolen starostou JUDr. Jiří Videman. Nově zvolené zastupitelstvo mělo pět komisí: komise finanční, sociálního zabezpečení a zdravotnictví, komise kontrolní a životního prostředí, komise školská a kulturní, komise výstavby a komise zemědělská, obchodu a místního hospodářství. S ustavující schůzí obecního zastupitelstva zanikl Místní národní výbor a vznikl Obecní úřad. Koncem roku došlo k rozpadu zemědělského družstva Obránců míru v Kostelci u Holešova a opět vznikají čtyři celky, které byly před sloučením. Dne 1. ledna 1993 vznikla Česká republika a při této příležitosti se konaly v evangelickém kostele společné bohoslužby. V únoru téhož roku došlo k odlišení bankovek a jejich

⁶⁵ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 50-52

⁶⁶ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1981-1991, s. 328

⁶⁷ Tamtéž, s. 339-340

okolkováním. Občané obce si bankovky vyměnily na poštovním úřadě. Na místě bývalého kravína byla vybudována kovárna, která funguje dosud.⁶⁸

Od roku 1990 se v obci rozvinulo soukromé podnikání. K roku 1994 podnikalo v obci 17 podnikatelů a 22 soukromě hospodářských rolníků. V dubnu téhož roku navštívil obec člen zemědělského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu a předseda Sdružení vlastníků půdy České republiky Ing. Vlastimil Tlustý. Besedoval s občany o současných problémech v zemědělství a o navrácení zemědělských a lesních pozemků.⁶⁹ Dne 6. dubna 1995 se v kulturním domě uskutečnila beseda s předsedou Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa PhDr. Miroslavem Sládkem. Na základě rozhodnutí členské schůze byla k 1. červenci 1996 založena akciová společnost AGROVA Prusinovice, jejímž předmětem podnikání byla zemědělská výroba včetně nákupu nezpracovaných zemědělských výrobků za účelem zpracování nebo dalšího prodeje, výroba a opravy zemědělských strojů, silniční motorová doprava nákladní, obchodní činnost v rozsahu volné živnosti, pronájem nemovitostí bytových a nebytových prostor a vedení účetnictví.⁷⁰

V dubnu roku 1997 zahájil Okresní pozemkový úřad v Kroměříži v katastru obce pozemkové úpravy, kterými se uspořádali vlastnická práva k pozemkům a s nimi související věcná břemena.⁷¹ V červnu téhož roku postihla značnou část Moravy povodeň, která byla nazvána stoletou vodou. Tato povodeň způsobila v obci jen malé škody ve srovnání s mnohem více poškozenými městy a vesnicemi. Dne 10. července vyhlásilo vedení obce sbírku na pomoc postiženým povodní. Členové Sboru dobrovolných hasičů v Prusinovicích pomáhali i v obci Žalkovice, která byla povodní zasažena.⁷² V roce 1992 se v obci uskutečnilo vystoupení skupiny historického šermu, která nacvičovala v kulturním domě boje z doby Velké Moravy. Skupina šermířů s názvem Civitas užívala dobové kulisy a napodobeniny bodných a sečných zbraní z dávných dob.

Římskokatolické a českobratrské evangelické církvi bylo umožněno svobodně rozvíjet svou činnost podle svých tradic. Obě společenství církve v obci vyvíjely aktivní činnost nejen v oblasti věrouky, ale i kultury. Roku 1992 uspořádala

⁶⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 53-54

⁶⁹ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003, s. 53

⁷⁰ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 57-58

⁷¹ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003, s. 139

⁷² MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 54-59

římskokatolická církev v obci několik zájezdů na poutní místa. Někteří věřící se zúčastnili 21. května 1995 mše papeže Jana Pavla II. v Olomouci s kanonizací Jana Sarkandera a Zdislavy z Lemberka. V červnu roku 1997 se konalo v Olomouci v katedrále svatého Václava kněžské svěcení. Pavel Vichlenda z Prusinovic byl jedním z novokněží. Církev českobratrská evangelická organizuje v obci různé koncerty duchovní hudby a vánoční koncerty.⁷³

V následujících letech věnovalo obecní zastupitelstvo pozornost úpravám v obci. Největší investiční akcí v roce 1999 byla výstavba středotlakového plynovodu. Dlouho připravovanou událostí tohoto roku byla oslava 650. výročí první písemné zprávy o obci a 100. výročí otevření nové budovy školy, která se uskutečnila v sobotu 12. června 1999.⁷⁴ Dne 1. ledna 2000 vstoupil v platnost nový ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o zřízení vyšších územních samosprávných celků, na jehož základě se stala obec Prusinovice součástí Zlínského kraje. Od tohoto roku měla obec zprovozněny své internetové stránky. Ve dnech 13.-14. března roku 2003 probíhalo referendum o vstupu naší republiky do Evropské unie, se kterým souhlasilo celkem 357 voličů, tj 74,34 %.⁷⁵

Každým rokem byla v naší zemi vyhlašována soutěž Vesnice roku, kterou pořádaly Ministerstvo pro místní rozvoj, Spolek pro obnovu venkova a Svaz měst a obcí ČR. V rámci této soutěže se vyhlašoval vítěz – držitel Zlaté stuhy, dále se udělila stuha Modrá – za společenský život v obci, stuha Zelená – za zeleň a vzhled obce, stuha Bílá – za práci s mládeží a stuha Oranžová – za spolupráci obce a zemědělských subjektů. Za vzorné vedení kroniky a za vzorné vedení obecní knihovny se udělily diplomy. Dne 12. června 2003 přijela do obce sedmičlenná komise, která se nejdříve na obecním úřadě seznámila s dokumenty obce a s činností spolků a občanů v obci, a poté si obec prohlédla. Obci byl udělen Čestný diplom za aktivní spolkový život v obci. Dne 8. listopadu téhož roku se uskutečnila v kulturním domě oslava 30. výročí otevření místního kulturního domu, na které byl promítnut videofilm ze sesbíraných historických fotografií, historických amatérských filmů a dalších materiálů vztahujících se k minulosti kulturního domu, který dokumentoval jeho vývoj až do

⁷³ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 61

⁷⁴ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003, s. 206

⁷⁵ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 61-66

současnosti.⁷⁶ Dne 28. února 2004 se v prostorách kulturního domu uskutečnila beseda předsedy vlády České republiky Vladimíra Špidly se starosty mikroregionů Holešovsko a Podhostýnsko. Této besedy se zúčastnila většina starostů z těchto regionů a její diskuse byla zaměřena na otázky nedostatečného metodického vedení obcí ve vztahu ke změnám provázejícím reformu státní správy.⁷⁷ Na konci tohoto roku byla dána do provozu nová technologie hlavní přijímací stanice kabelové televize.

Roku 2004 se obec opět přihlásila do soutěže Vesnice roku, ve které obdržela Čestný diplom za rozvoj kultury a sportu v obci. Krajská komise udělila zvláštní ocenění i panu Ludvíku Svobodovi, evangelickému faráři, který byl oceněn za osobní přínos pro rozvoj obce.⁷⁸ Následující rok 2005 obdržela obec Modrou stuhu – za společenský život v obci.⁷⁹ V tomto roce bylo také vybudováno víceúčelové hřiště u tělocvičny. Diplom za vzorné vedení kroniky byl obci udělen v roce 2006. Téhož roku proběhla rekonstrukce a přístavba základní školy. Bílá stuha – za práci s mládeží byla obci udělena v roce 2007.⁸⁰ Oranžovou stuhu – za spolupráci se zemědělským subjektem získala obec v roce 2009. Téhož roku došlo k rekonstrukci tělocvičny, kterou využívala mateřská i základní škola. Odpoledne a o víkendech byla tělocvična dána k dispozici zájmovým spolkům.

Během roku 2011 proběhla rekonstrukce mostu v části „Kuchyňka,“ která byla hrazena z Fondu solidarity EU – Zlínský kraj. Nutná byla oprava zídky oddělující tělocvičnu od víceúčelového hřiště a hřbitovní zeď s bránou. Dále došlo k celkové digitalizaci TKR, která se vzhledem k nepříznivému počasí protáhla až do ledna 2012. Během roku 2017 proběhla rekonstrukce a přístavba nové budovy Mateřské školy. V dalším roce bylo vybudováno nové dětské hřiště v areálu pod tělocvičnou. V roce 2019 proběhla rekonstrukce staré budovy Mateřské školy a stavba nového dětského hřiště v jejím areálu.⁸¹

⁷⁶ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 71-72

⁷⁷ Tamtéž, s. 72-73

⁷⁸ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 2004-2012, s. 16-17

⁷⁹ Tamtéž, s. 63-64

⁸⁰ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 79

⁸¹ Prusinovice. [online]. Dostupné z <https://www.prusinovice.cz/soucasnost>

2 HISTORIE A SOUČASNOST ŠKOLSTVÍ V OBCI

Při faře byla škola od starodávna a první zmínka o její existenci pochází z roku 1671. Holešovský děkan Schwarz usiloval o to, aby byl místo pobožené fary po třicetileté válce postaven nový dům, který by poskytoval přístřeší holešovskému knězi, jenž zajížděl do Prusinovic k bohoslužbám. Zároveň by měl být vhodným objektem pro rektora k vyučování mládeže. V roce 1682 se od listopadu do dubna celodenně vyučovalo v selském gruntě. V létě jen od 12 do 14 hodin, rektorem byl Jan Slováček. Školní docházka nebyla povinná. Školu pravidelně navštěvovalo málo žáků.⁸² V době vlády Marie Terezie byl dán pevnější základ obecného školství. Podle Všeobecného školního řádu z roku 1774 byly zřízeny zemské školní komise. Školy byly rozděleny na normální, hlavní a obecné (triviální), ve kterých se vyučovalo psaní, čtení, počítání, náboženství a základy průmyslu pro městské děti a nauka o hospodářství pro vesnické děti.

Do obecné školy chodily děti v zimním období od 9 do 13 let. V letním období byla školní povinnost omezena od 6 do 8 let, protože starší děti musely vypomáhat v hospodářství. V té době chodila do školy i děvčata.⁸³ Před rokem 1827 byla školní budova v Prusinovicích přízemním stavením, které bylo úzké a kryté doškovou střechou.⁸⁴ Nákladem náboženského fondu byla v roce 1827 vystavěna jednopatrová školní budova, která měla dvě světnice, kuchyni a komoru se sklepem pro správce školy a jednu světnici pro učitele. Při škole byl také chlév pro dvě krávy a zahrádka. Na dvoutrídni škola rozšířena v roce 1874, žáků bylo 218.

2.1 Činnost obecné školy v letech 1899-1918

Počátkem 20. století měla svou vlastní školu každá obec. S výstavbou nové školy v Prusinovicích se začalo 16. srpna 1897 a v následujícím roce byla budova zastřešena. Do konce prázdnin roku 1899 bylo provedeno vnitřní zařízení budovy se čtyřmi třídami. Dne 3. září 1899 se konalo svěcení nové školy.⁸⁵ Slavnostního kázání

⁸² Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1900-1939

⁸³ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 231

⁸⁴ KOSTLÁN, J. *Obecná škola. Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOServis, 1998, č. 1, s. 17

⁸⁵ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1929-1939, s. 33

se ujal P. Jan Kalaš, misionář na Hostýně. Závěrečný projev přednesl předseda okresní školní rady dr. Jan Hložek. Upravena byla i stará školní budova. Dřevěné části byly nahrazeny novými a celá budova byla přeměněna na byty učitelů. Školní rok začínal v polovině září a ukončen byl v polovině července. Vše bylo spojeno s bohoslužbami. Školní zprávy byly žákům rozdávány koncem listopadu, v polovině února, koncem dubna a v polovině července. K životním výročím významných osobností se každoročně konaly slavnosti. Jmeniny císaře Františka Josefa I. v měsíci říjnu byly oslavovány a vzpomínány se vši důstojností. Dne 2. prosince 1908 se slavila památka jubilea šedesátiletého panování císaře. Při této příležitosti byla v kostele zazpívána rakouská národní hymna. Slavnostní řeči se ujal správce školy. Odpoledne se před školní budovou shromáždila mládež a obecnost. Při vhodné řeči a přednesu básní a za zvuků hudby a zpěvu byla zasazena „jubilejní lípa.“⁸⁶

Známkování znalostí nebylo vyjadřováno číslicemi, ale slovně. Stupnice známek se lišily u chování (mravů), ze zevnějšku písemných prací a u prospěchu v jednotlivých předmětech. Výnosem c. k. zemské školní rady byla počátkem školního roku 1904/1905 schválena žádost o rozšíření školy z trojtřídní na čtyřtřídní. Každý školní rok se konala školní inspekce pod vedením c. k. okresního dozorce škol pana Aloise Segetha, který byl ředitelem měšťanských škol v Hulíně. Kontrola byla zaměřena na tyto oblasti: prospěch žáků v jednotlivých třídách, počet písemných prací, obsah písemných prací, úprava v sešitech, písmo žáků, výkresy žáků, školní docházka, úroveň ručních prací u žákyň, případy nemocnosti žáků. Dále si inspekce všimla působení učitelů při výuce, úrovně oprav písemných prací, nemocnosti učitelů i úrovně školní kroniky za každý školní rok.⁸⁷

Povinným vyučovacím předmětem byla výuka náboženství. Školu v Prusinovicích navštěvovali žáci římskokatolického a evangelického vyznání, kteří věnovali pozornost vzdělávání ve své vlastní víře. Žáci římskokatolického vyznání se kromě povinné výuky zúčastňovali během školního roku bohoslužeb a církevních výkonů. Bohoslužeb se zúčastňovali v neděli a ve svátky, a ve všední dny v úterý, ve čtvrtek a v pátek.⁸⁸ Třikrát za rok byli u svaté zpovědi a přijímání. Někdy se 12-14letí žáci zúčastnili biřmování v Kroměříži. V závěru každého školního roku vykonávali

⁸⁶ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1900-1939

⁸⁷ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 234-235

⁸⁸ Tamtéž, s. 236

žáci zkoušku z náboženství. Žáci evangelického vyznání se také zúčastňovali výuky náboženství svého vyznání a bohoslužeb, a to v neděli a ve svátky. Výuka žáků někdy probíhala mimo školu, v blízkém okolí. Měla dobrý vliv na jejich vědomosti a na zvýraznění jejich pozitivního vztahu k rodišti či bydlišti. Návštěvy mimo obec měly vzdělávací význam. Na výstavy odjeli učitelé se žáky na žebřinových vozech, finančně je podporovala místní školní rada. Na škole byla zavedena žákovská a učitelská knihovna a správce školy dbal na to, aby v průběhu každého roku byly obě knihovny stále doplňovány. Obecná škola dostávala každým rokem dary v podobě menších nebo větších finančních příspěvků od jednotlivců i různých spolků či organizací.⁸⁹

Když dne 16. září 1914 zahájili učitelé a žáci nový školní rok 1914/1915, probíhala již půldruhého měsíce světová válka, do které v průběhu tohoto školního roku odešlo celkem 167 mužů. V příštích letech odjížděli na frontu další muži, a to mělo za následek velký úbytek pracovních sil. K hospodářským pracím v rodinách byla přibírána mládež. Ministerský výnos a v návaznosti na něj i výnos c. k. zemské školní rady povoloval za stávajících válečných poměrů práci školní mládeže v hospodářství. V každém válečném roce těchto úlev využila místní školní rada. Tyto úlevy se týkaly zejména žáků 8. ročníku. Během války rostly rychle ceny veškerého zboží, byl nedostatek šatstva, obuvi i otopu, a to mělo vliv na nepravdělnou školní docházku.⁹⁰

Tuhá zima ve školním roce 1916/1917 vyčerpala v obci zásoby uhlí. Ve škole byla zkrácena výuka. Správy českých obecných škol dostaly úřední sdělení, že všechny dosavadní čítanky budou ze škol odstraněny jako závadné a školní sklad ve Vídni dodá novou trojdílnou čítanku pro obecné školy. Tyto čítanky suplovaly úlohu naučných slovníků a informovaly o politice rakouské říše, přírodopise, zeměpise a o občanských povinnostech. Učitel Jaroslav Kostlán byl od začátku války v činné vojenské službě na italské a ruské frontě. Do školy se vrátil až po ukončení války. Spořitelní a záloženský spolek Raiffaisenka v Prusinovicích dal každý školní rok škole částku 100 korun, jako náhradu za používání učební místnosti 1. třídy a otopu k úřadování.⁹¹ Válečné události si vyžadovaly stále více peněz. Úřady, různé organizace a spolky se obracely na obyvatelstvo a školní mládež, aby získaly určité

⁸⁹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 236-237

⁹⁰ Tamtéž, s. 241

⁹¹ Tamtéž, s. 241-244

finanční prostředky. Ve školním roce 1914/1915 vybrali žáci obecné školy pro Červený kříž 2 K 40 haléřů a 5 K pro žákovský fond „Vdovského a sirotčího pomocného spolku.“ Ve školním roce 1915/1916 se počet těchto akcí zintenzivnil. Konal se například tzv. Dětský den, při jehož příležitosti se konala sbírka mezi mládeží, nebo různé přednášky. Velkou podporou místních obyvatel byla sbírka ve prospěch „Obětních dnů.“⁹²

2.2 Činnost obecné školy v letech 1918-1945

Na podzim roku 1918 se rozpadla rakousko-uherská monarchie. Dne 28. října 1918 byla vyhlášena Československá republika. V listopadu se na škole konal vzpomínkový den k výročí bitvy na Bílé hoře roku 1620. Správce školy František Červinka hovořil k žákům o významu české státnosti. Při příležitosti návratu T. G. Masaryka z ciziny, se dne 19. prosince na škole konala slavnost.⁹³ V Praze bylo rozhodnuto, že hlavní prázdniny v roce 1919 budou od 1. července do 31. srpna, tak jak to platí v současné době. Školní slavnosti se změnily. Oslavovány byly osobnosti a nové události spjaté se vznikem naší státní samostatnosti, osoby z naší národní minulosti, jejichž myšlenky a činy měly podporovat sebevědomí a hrdost občanů nově vzniklého státu. Žáci obecné školy v Prusinovicích přivítali prezidenta republiky v červnu roku 1928 během jeho návštěvy Moravy.

Na počátku školního roku 1918/1919 se v obci rozšířila tzv. španělská chřipka. V říjnu bylo na škole až 80 % nemocných žáků a 2 učitelé. Následkem chřipky zemřelo v obci několik dospělých, ale z dětí nikdo. Na podzim onemocněli někteří žáci střevním tyfem a v létě roku 1919 se v obci rozšířily neštovice. Žáci byli přeočkováni. Z fronty donesli někteří vojáci také svrab a nakazili i své děti. Školní rada každý rok zakoupila knihy a školní potřeby pro chudé žáky, knihy pro učitelkou a žákovskou knihovnu. Dále vyčlenila finanční prostředky na nákup učebních pomůcek, i pro tělesnou výchovu. Ve školním roce 1925/1926 byli nákladem místní školní rady žáci pojištěni proti úrazu.⁹⁴ Výnosem ministerstva školství a národní osvěty byly v měsíci březnu školního roku 1934/1935 upraveny školní prázdniny. Úpravy se týkaly vánočních, pololetních a velikonočních prázdnin, svátků a památných dnů naší

⁹² MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 244

⁹³ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1900-1939

⁹⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 253

republiky. Ve školním roce 1930/1931 bylo vzhledem k vysokému počtu žáků povoleno zřízení zatímní třídy postupné při 2. třídě, protože ve 2. třídě bylo zapsáno celkem 72 žáků a ve 3. třídě 69 žáků. Tohoto školního roku povolila zemská školní rada dosavadní zatímní třídu při 3. třídě. V tomto období škola rozvíjela svou činnost. Konaly se besídky v rámci Dětského dne, Svátku matek, vánoční a jiné akce, jako Týden čistoty. Na škole se rozvíjela činnost divadelního kroužku. Ve školním roce 1930/1931 byla ve staré školní budově zřízena školní kuchyně. V prosinci roku 1930 byl ve škole zahájen školní rozhlas. Místní záložna se po třicetiletém úřadování ve třídě školy odstěhovala, a při této příležitosti darovala spolu s Rolnickou záložnou v Dřevohosticích finanční obnos na nakoupení školního radiového přijímače, který byl dán do provozu v květnu roku 1931.⁹⁵

I když byla politická doba neklidná, vyučování ve školním roce 1938/1939 probíhalo pravidelně. Při 2. a 3. třídě byly povoleny Zemskou školní radou v Brně dosavadní zatímní třídy.⁹⁶ V listopadu 1938 byli žáci informováni o životě nově zvoleného státního prezidenta JUDr. Emila Háchy. V dubnu 1939, v den 50. narozenin vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera, měli žáci volno. Dle vládního nařízení o propouštění vdaných učitelek odešla k 31. 1. 1939 učitelka Gabriela Kostlánová, která zde učila od roku 1919. Ze školní služby byla také propuštěna učitelka Anna Nešporová, která se však proti tomu odvolala a její propuštění bylo po pár měsících zrušeno. O prázdninách v roce 1940 bylo nařízeno českým školám zajistit dvojjazyčné nápisy ve smyslu jazykových nařízení vydaných protektorátními úřady. O novém státoprávním postavení našeho národa byli žáci poučeni.⁹⁷

Ve školním roce 1941/1942 bylo v zimních měsících vyučování přerušeno pro nedostatek paliva. Vánoční prázdniny tedy trvaly od 19. 12. 1941 až do 4. 3. 1942.⁹⁸ Ze školní budovy byly dle nařízení platné pro všechny školy odstraněny předměty vnitřní výzdoby, které se vztahovaly k bývalé republice. Doporučeno bylo zakoupit obrazy Adolfa Hitlera a JUDr. Emila Háchy. K 1. únoru roku 1941 byla zastavena činnost všech knihoven a bylo nařízeno odstranit autory francouzské, anglické, ruské a židovské. Úřady připomínaly nutnost převýchovy v duchu nového řádu stanoveného

⁹⁵ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 256

⁹⁶ Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1929-1939, s. 273

⁹⁷ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 269

⁹⁸ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice za léta 1939-1969, s. 36

začleněním Protektorátu Čechy a Morava do Německé říše. Ve školním roce 1942/1943 byl posílen počet hodin vyučování německého jazyka. V červenci roku 1944 byl v obci zřízen obecní rozhlas. Dva z jeho tří reproduktorů byly umístěny na budově školy. Tím přestalo bubnování obecných vyhlášek strážníkem. V roce 1945 bylo s přibližující se frontou narušeno i vyučování. Budova školy byla zabrána německým vojskem. Sloužila jako tzv. „Sammelstelle,“ sběrna vojáků z nemocnic, kteří byli odtud posíláni k útvarům na fronty. Ubytováno zde bylo asi 700 vojáků, kteří spali na třech postelích nad sebou. Tato jednotka byla odsunuta asi 14 dní před příchodem fronty. Z rozkazu vojenského německého velitelství v obci se v neděli 6. května 1945 museli všichni muži ve věku 15-65 let shromáždit ve školní budově. Až do 7. května jsou zde hlídáni ozbrojenými hlídkami, kdy byla obec ve večerních hodinách osvobozena.⁹⁹

2.3 Činnost obecné školy v letech 1945-1968

Ve škole byla zrušena povinná výuka německého jazyka. Zavedeny byly lékařské prohlídky žactva a byly vedeny zdravotní záznamy každého žáka. V roce 1946 byly ve staré školní budově zřízeny adaptací dvě nové třídy. Vzhledem ke snižujícímu se stavu žáků byla ustanovena škola jako pětitřídní. V roce 1948 dochází ke změnám v důsledku přijetí zákona o jednotném školství. Vznikla Národní škola v Prusinovicích. Byla ustanovena povinná devítiletá školní docházka a vypracována nová učební osnova, která také zavedla zájmové kroužky a doučovací skupiny. Vyučovací hodina trvala 50 minut a školní prospěch se posuzoval 4x do roka.¹⁰⁰

Dne 10. 5. 1949 se ve smyslu vládního nařízení změnilo dosavadní Rodičovské sdružení na Sdružení rodičů a přátel školy. Ve funkci ředitele školy zůstal po celé období Jindřich Večeřa. Ve školním roce 1949/1950 byli učitelé zařazeni do kurzů politicko-odborného školení. Tyto kurzy měly pomáhat ve výchově žáků v socialistickém duchu. Na novou náplň tehdejší doby měla každého upozornit nová výzdoba vchodu školy a chodeb. S plánováním práce školy se začalo ve školním roce 1952/1953, kdy byly vytvářeny měsíční plány, týdenní a denní.¹⁰¹ V tomto školním

⁹⁹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 270

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 273-274

¹⁰¹ Tamtéž, s. 274

roce se škola rozšířila o jednu třídu. V následujícím školním roce 1953/1954 navštívili učitelé kurzy ruštiny a politicky se školili k „Roku stranického školení.“ Připojili se při kulturních a administrativních pracích MNV. Se žáky se také zúčastnili prací při pomoci JZD, prováděli sběr námelu a léčivých bylin. Na škole začala pracovat pionýrská skupina, která byla ustanovena ve školním roce 1950/1951.¹⁰²

Dne 19. srpna 1956 byla v sousední obci Dřevohostice otevřena nová Osmiletá střední škola. Tím došlo ke změně školního obvodu pro povinnou docházku žáků do Osmileté střední školy z Holešova do Dřevohostic. Jelikož byla nová škola v Dřevohosticích rozsáhlým objektem, znamenalo její otevření pro obec Prusinovice ztrátu jakékoliv možnosti výstavby školy tohoto druhu. Do sousední obce denně dojíždělo do školy asi 120 dětí. Doprava byla zajištěna denním autobusovým spojením. S tehdejší politickou situací souvisely hlavní úkoly školy: prohloubení výchovy mládeže v duchu komunistické morálky, zajišťování soustavného odborného vzdělání a ideopolitické výchovy učitelstva na základě samostatného studia, ve vyučovacích hodinách byl kladen důraz na rozumovou výchovu. Cílem byla výchova mladého člověka, u něhož měla být harmonicky rozvinuta složka tělesná i duševní.¹⁰³

Ve školním roce 1961/1962 došlo ke změně názvu školy. Její nový název zněl Základní devítiletá škola v Prusinovicích, okr. Kroměříž, 1. až 5. ročník. Vyučovalo se v pěti třídách. Do 5. třídy dojížděli i žáci ze sousední obce Pacetluky. Asi 130 žáků dojíždělo autobusem z Prusinovic do 6. až 9. třídy v Dřevohosticích. Na škole svou činnost vyvíjelo pět oddílů dobrovolné tělesné výchovy a zdravotnický kroužek.¹⁰⁴

Ke dni 1. září 1966 byla na základě požadavku zaměstnaných rodičů zřízena školní družina, která byla umístěna v budově školy. Po jednání ředitelství školy v Kroměříži byly pro školní družinu přiděleny 3 místnosti v budově místního zdravotního střediska.¹⁰⁵ Zde byly otevřeny dvě oddělení. Školní rok 1967/1968, který byl rokem nepředvídatelných změn politických, hospodářských a velmi složitým pro školu, byl zahájen dne 4. září. V tomto školním roce byly poprvé i ve škole zavedeny volné soboty, a to dvě v měsíci. Učitelé museli provést redukci učebních plánů. Školní výlety, exkurze a vlastivědné zájezdy navazovaly na vzdělávací a výchovnou práci

¹⁰² MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 274-275

¹⁰³ Tamtéž, s. 277

¹⁰⁴ Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice z let 1939-1969, s. 379-380

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 452-453

školy. Pro přípravu žáků na školní výlety bylo využito i televizní vysílání pro školy ve 4. a 5. třídě.¹⁰⁶

2.4 Činnost obecné školy v letech 1968-1989

Zahájení každého nového školního roku mělo v celém tomto dvacetiletém období ustálenou podobu. V některé ze tříd školy proběhlo za přítomnosti všech žáků škol, členů učitelského sboru a hostů slavnostní zahájení, kde ředitel školy seznámil přítomné s plánem práce školy a hlavními úkoly na daný školní rok. Žákům prvního ročníku byly rozdány na památku svého prvního vstupu do školy drobné dárky.¹⁰⁷ Ukončení školního roku v závěru měsíce června dostalo také ustálenou podobu. Ředitel zhodnotil celoroční práci školy a přítomní hosté poděkovali za účast na veřejně prospěšné práci v obci. Ve třídách pak žáci od třídních učitelů obdrželi vysvědčení za uplynulý školní rok. V souladu s připravovanou přestavbou školství došlo od 1. září 1975 k přeřazení žáků 5. ročníku školy na 1. ZDŠ v Holešově. Důsledkem této změny byla ve školním roce 1975/1976 škola čtyřtřídní a zůstala tak po celou dobu tohoto časového úseku.¹⁰⁸

Nová koncepce našeho školství výukou podle nových osnov vstoupila v platnost ve školním roce 1973/1974. Všichni učitelé školy včetně vychovatelek školní družiny se v předcházejícím školním roce zúčastnili školení pro práci podle nových učebních osnov. Jednalo se o odlišnou práci do rozsahu i obsahu zařazeného učiva, volby nových metodických postupů a odlišných forem práce. V letech 1980-1989 bylo vyučování ovlivněno realizací dokumentu „O rozvoji československé výchovně vzdělávací soustavy,“ jejímž hlavním úkolem je rovnoměrné zkvalitňování všech složek komunistické výchovy na principech socialistické pedagogiky. Hlavní pozornost byla zaměřena na zlepšení spolupráce s rodiči a největší důraz byl kladen na výchovu mravní a vlasteneckou. V rámci studijního cyklu studovaly učitelky metodické materiály pro výuku v jednotlivých ročnících, vykonaly pohovory a o splnění požadavků tohoto studijního cyklu obdržely osvědčení.¹⁰⁹ Ve školním roce

¹⁰⁶ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 278

¹⁰⁷ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1966-1976

¹⁰⁸ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 281-282

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 282

1985/1986 byla zvýšená pozornost věnována výuce ve 2. ročníku, kde se postupovalo podle upravených osnov. Učitelky se zúčastnily mnoha akcí, které měly zvýšit jejich metodickou, odbornou a politickou úroveň. Ve školním roce 1974/1975 bylo provedeno očkování žáků 3. ročníku proti záškrtu a tetanu. Ve školním roce 1977/1978 uvolnil ředitel školy svůj byt ve školní budově. Z uvolněného bytu došlo k úpravě jídelny a výdejny stravy pro žáky, další místnosti byly upraveny jako školní kabinet a pionýrská klubovna.¹¹⁰

Součástí výchovné práce školy byly i školní slavnosti. Připomínána byla výročí Slovenského národního povstání na začátku školního roku, na podzim Velká říjnová socialistická revoluce, na počátku druhého pololetí to bylo výročí Vítězného února, v březnu Mezinárodní den žen, v květnu osvobození země Rudou armádou a v červnu Mezinárodní den dětí. Dále byla pozornost věnována politickým osobnostem a jejich výročím, zejména Klementa Gottwalda a Vladimíra Iljiče Lenina. Žáci se dále zúčastňovali lampionového průvodu k výročí VŘSR. K památníku padlých vojáků Rudé armády pokládali kytičky k výročí osvobození. Žáci také vystupovali na předvolebních schůzích s kulturním programem, na významných schůzích organizací Národní fronty v obci, nebo na jednání stranických a státních orgánů.¹¹¹

2.5 Činnost obecné školy po roce 1989

Události ze 17. listopadu 1989 v Praze ovlivnily podstatným způsobem i činnost školy. Došlo k úpravě výchovných plánů tak, aby byla škola odpolitizována. Žáci a učitelé začali pracovat podle nových a upravených učebnic. Upraveny byly i učební osnovy. Učitelům byla při výuce ponechávána větší volnost a bylo zavedeno dřívější oslovování “paní učitelko či pane učiteli.”¹¹² Dne 1. září 1991 byla škole do užívání předána nová tělocvična. Dle učebních osnov byla látka probírána pomaleji a byl kladen důraz procvičování a opakování učiva. Ve 3. ročníku se zavedla výuka “Prvouky” místo dosavadní přírodovědy a vlastivědy.¹¹³ V následujícím školním roce 1992/1993 v zájmu zajímavější a přitažlivější výuky pro žáky realizovala škola systém “Škola hrou.” I v organizaci výuky došlo ke změnám, kdy bylo vyučování rozděleno

¹¹⁰ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice za léta 1970-1980, s. 339

¹¹¹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 291-292

¹¹² Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1981-1991, s. 330

¹¹³ Tamtéž, s. 354-355

do dvou bloků – do hlavní přestávky a po hlavní přestávce do oběda.¹¹⁴ Zvýšená pozornost byla věnována dětem s logopedickými vadami a na škole byl zaveden logopedický kroužek. Ve školním roce 1995/1996 se začal realizovat postupný přechod žáků na povinnou devítiletou školní docházku. Na škole se začal realizovat projekt „Obecná škola,“ který kladl větší důraz na rozvíjení osobnosti žáka.¹¹⁵ Dále se zkoušely a uplatňovaly nové moderní metody a formy práce.¹¹⁶ Zaveden byl nový vyučovací předmět dramatická výchova. V závěru školního roku neukončili žáci 4. třídy na škole školní docházku, ale v příštím roce pokračovali ve výuce 5. ročníku. Na škole byla po mnoha letech zavedena výuka žáků v 1. až 5. ročníku. Ve školním roce 1997/1998 byl kladen důraz na rozvoj úsudku a logického myšlení žáků, jejich tělesnou zdatnost a vytrvalost.¹¹⁷

V průběhu období byla výchovná práce zaměřena na výchovu k míru, vlasteneckou výchovu, na požadované morální vlastnosti člověka, na slušné chování, ohleduplnost a snášenlivost v kolektivu žáků. Bylo dbáno na čistotu a pořádek ve třídách, na vytváření a upevňování hygienických návyků žáků, na estetický vzhled žáků. Žáci také dbali na šetření školního majetku, učebnic a školních potřeb. Žáci si mohli kromě povinných předmětů podle svého zájmu vybrat i některý z nepovinných předmětů, mezi které patřily pohybové hry, sborový zpěv, zájmová tělesná výchova, výuka římskokatolického a evangelického náboženství.¹¹⁸ Mezi zájmové kroužky, které vyvíjely svou činnost na škole patřily pěvecký a sportovní kroužek, taneční hra na zobcovou flétnu a kroužek výtvarný, dopravní a logopedický. Činnost družiny probíhala i v tomto období. Aktivita dětí byla zaměřena do oblasti sportovní, výtvarné a kulturní. V listopadu 1999 se žáci s nacvičenými scénkami z divadelního kroužku zúčastnili soutěže v Hulíně, kde na přehlídce divadelních souborů obsadili 1. místo.

Ve všech ročnících byl v rámci výuky realizován minimální protidrogový program, kde žáci získávali informace o škodlivosti alkoholu, cigaret a jiných návykových látek. Ve školním roce 2000/2001 byla na přání rodičů zahájena výuka anglického jazyka ve 4. třídě. Škola byla dobře vybavena audiovizuální technikou a

¹¹⁴ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 293

¹¹⁵ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003, s. 84-85

¹¹⁶ Tamtéž, s. 214

¹¹⁷ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 294

¹¹⁸ Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003, s. 214

učebními pomůckami potřebnými ve výuce. V roce 2002 byla v rámci akce MŠMT „Internet do škol“ zřízena počítačová učebna. V průběhu školního roku byl realizován minimální preventivní program, jehož témata byla zařazena do hodin prvouky, přírodovědy, vlastivědy a formou besed probírána se žáky. Mezi tato témata patřily mezilidské vztahy, vztahy mezi členy rodiny, co mě ohrožuje, správná životospráva, denní režim, přátelství, ochrana před škodlivými látkami nebo dodržování pravidel při ochraně společného i soukromého majetku.¹¹⁹

Po celé toto období byla významnou součástí rozvoje školy podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Učitelky se zúčastnily různých kurzů, seminářů, sledovaly odbornou a metodickou literaturu, a spolupracovaly s řadou institucí. V roce 2000 byla zahájena rekonstrukce výdejny stravy ve škole a byly zahájeny práce na generální opravě sociálního zařízení na škole. Postupně se modernizuje i informační systém ve škole a školní rozhlas. V roce 2006 byla zahájena rekonstrukce obou školních budov. Zřízen byl i nový bezbariérový vchod do budovy školy. Dokončena byla přístavba, ve které jsou umístěny šatny v přízemí a v 1. patře počítačová učebna. V podkroví byla zbudována kotelna a kabinet. Při odstraňování staré podlahy byla objevena listina, která přinášela poselství budoucímu pokolení. Dne 17. listopadu 2006 byla škola slavnostně otevřena a práce na opravě byly ukončeny. Díky přidělenému finančnímu příspěvku došlo ke zkvalitnění technického stavu obou budov a vybavení školy.¹²⁰

Základní škola Prusinovice je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je obec Prusinovice. Do sítě škol byla zařazena dne 7. února 1996. Zápis do rejstříku škol a školských zařízení proběhl dne 1. ledna 2005. Funkci ředitelky školy vykonává od roku 2017 Mgr. Ivona Kratochvílová. Na škole působí pět učitelek, jedna asistentka pedagoga a dvě vychovatelky. Dále zde působí i školská rada, jejímž předsedou je Mgr. Leoš Mach. V současné době navštěvuje školu 68 žáků z Prusinovic a Pacetluk, kteří jsou vyučováni v pěti třídách. Škola má povolenou kapacitu pro 110 žáků. Školní družina disponuje kapacitou pro 55 žáků. Učební osnovy jsou zpracovány podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.¹²¹

¹¹⁹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 293-302

¹²⁰ Tamtéž, s. 302-310

¹²¹ *Výroční zpráva* [online]. Základní škola Prusinovice © 2020. Dostupné z: <https://zsprusinovice.estranky.cz/clanky/vyrocnizpravy-skoly/>

Škola spolupracuje se Základní uměleckou školou v Holešově. Výuka hry na hudební nástroje probíhá pro hru na keyboard vždy v úterý a středu, pro hru na flétnu v pátek a pro hru na kytaru ve čtvrtek. Škola je zapojena do operačního programu „Vzdělání pro konkurenceschopnost,“ který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky. Díky podpoře vytipovaných témat, by mělo dojít ke zlepšení situace v těchto oblastech: čtenářské a informační gramotnosti, cizí jazyky, využívání ICT, matematiky, přírodních věd, finanční gramotnosti a inkluzivního vzdělávání.¹²²

¹²² *Základní škola Prusinovice*. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://zsprusinovice.estranky.cz/>

3 HISTORIE A SOUČASNOST MÍSTNÍCH SPOLKŮ

3.1 Sbor dobrovolných hasičů

Nejstarším spolkem v obci Prusinovice je Sbor dobrovolných hasičů, k jehož založení došlo dne 25. června 1888 za podpory továrníka Thoneta v Bystřici pod Hostýnem. V obci byla jedna z jeho filiálek a do vínku nově vzniklého sboru věnoval 250 zlatých. Dne 2. června 1903 byla posvěcena nová stříkačka. V červenci 1914 se 20 členů sboru zúčastnilo sjezdu moravského hasičstva u příležitosti národopisné Hanácko-valašské výstavy v Holešově, která byla z důvodu vypuknutí I. světové války předčasně ukončena. V roce 1925 byla slavnostně posvěcena a dána do provozu zmotorizovaná stříkačka. Dne 23. června 1928 se sbor zúčastnil uvítání prezidenta T. G. Masaryka v Hlinsku pod Hostýnem. V době první republiky se kromě preventivní a zásahové činnosti zabývali hasiči i rozsáhlou samaritánskou činností a službou pro občany, kteří si nemohli dovolit pro každé menší zranění volat odborného lékaře.¹²³

V roce 1939 měli hasiči zakázáno nosit brigadýrky a slavnostní stejnokroj se měl používat jen při pohřbech. V době nacistické okupace byla celková činnost sboru utlumena. Zákonem z roku 1953 byl dosavadní svaz přeměněn na Československý svaz požární ochrany. Po roce 1989 se Svaz požární ochrany mění na Sbor dobrovolných hasičů. Původní zbrojírna byla zřízena vedle tehdejšího obecního hostince č.p. 29. Po II. světové válce byla hasičům přidělena místnost krmivárny v bývalém velkostatku. V červnu roku 1957 bylo rozhodnuto provést nadstavbu požární zbrojnice. V roce 1968 bylo provedeno rozšíření zbrojnice pro uskladnění starých strojů. Přední část byla ponechána pro používanou techniku. V současné době probíhá přístavba budovy hasičské zbrojnice, ve které bude umístěno standardní cisternové vozidlo.¹²⁴

V minulosti se mnohokrát soutěžní družstvo zúčastnilo soutěží v požárním útoku a na špici se drželo spoustu let. V posledních letech se sbor objevil v disciplínách TFA – Nejtvrďší hasič přežije, ve kterých musí hasič v plné zásahové výstroji ukázat sílu i vytrvalost.¹²⁵ Jednotka sboru dobrovolných hasičů je zařazena do kategorie JPO

¹²³ PUMPRLA, S. *100 let požárního sboru Prusinovice*. 1988, s. 7-11

¹²⁴ Tamtéž, s. 13-19

¹²⁵ *Prusinovice*. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/sdh-prusinovice>

III/1, která zasahuje nejen na území obce a v okolí, ale v případě mimořádných událostí typu povodně také na vzdálenějších místech Zlínského kraje. V zásahové jednotce vytěžuje působnost jedenáct členů. Kromě samotných zásahů patří k jejich činnosti také výcvik, odborná příprava a údržba výbroje i výstroje. Od roku 2010 vyjíždějí k zásahům s cisternovou automobilovou stříkačkou CAS 8/2000/0 -L1R Avia. Hasiči se aktivně věnují i kulturnímu životu v obci. Kromě pořádání masopustního průvodu masek či hodové zábavy se členové sboru zúčastňují akcí pořádaných obecním úřadem. Jedná se např. o oslavy k výročí založení obce, nebo uctění památky padlých ve světových válkách. Každoročně také spolupřádají rozsvěcení vánočního stromku nebo silniční běh Rohálovská desítka. V minulosti byl sbor pořadatelem hanáckého práva. Od roku 2008 pořádá sbor Rohálovské košť slivovice.¹²⁶

3.2 Sokol Prusinovice

Tělocvičná organizace SOKOL Prusinovice byla založena dne 14. července 1919 v domě č. p. 14. Jejím hlavním cílem a úkolem bylo povznesení tělesných a mravních sil člověka v duchu učení Tyrše a Fügnera. Díky početné členské základně začali členové Sokola přemýšlet a usilovat o osamostatnění a vzniku tzv. jednoty. Tato Jednota vznikla v roce 1920. Tentýž rok byl pro cvičence rokem ve znamení VII. sokolského sletu v Praze, jemuž předcházely slety župní. Pro naši obec to byl župní slet v Holešově. V roce 1922 získal Sokol pozemek v lokalitě „Zámčisko,“ které členstvo upravilo na cvičební stadion a hřiště. V našem okolí zaznamenává po roce 1930 vzrůstající tendenci kopaná, která si své příznivce získala především mezi učňovskou a studentskou mládeží. Pokud výbor Sokola povolil, probíhala fotbalová utkání na „Zámčisku,“ na prostoru, kde dnes stojí kulturní dům a vozovky pod ním.¹²⁷

Dne 1. července 1937 vešel v platnost „Zákon o branné výchově“ a v měsíci dubnu byl plánován „celostátní branný sraz,“ ve kterém se měla obrazně soustředit veškerá branná výchova. O rok později se konal slet s heslem „Za svobodu a demokracii“ a jeho sletová scéna vyzněla v mohutné rozhodnutí „Budovat a bránit!“ V době 2. světové války bylo sokolstvo jako celek připraveno zahájit odbojovou

¹²⁶ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/sdh-prusinovice>

¹²⁷ MRÁZEK, J. 100 let TJ Sokol Prusinovice. 2019, s. 10-20

činnost proti nacismu ve všech svých složkách.¹²⁸ Během ohrožení republiky byli zapojeni do odbojové organizace „Obrana národa.“ Dne 13. června 1941 byla zastavena činnost Obce sokolské. V říjnu byla zastavena i činnost ostatních spolků (např. Orel). Jejich majetek byl zabaven a stovky činovníků odvečeno do koncentračních táborů.¹²⁹ Dlouholetou sokolskou činovnicí byla místní učitelka s příslušnou sokolskou aprobačí a dostatečnými zkušenostmi Olga Josková, která při župě Hanácké vykonávala funkci náčelnice. Josková byla jako členka župního předsednictva zapojena do ilegálního sokolského odboje proti okupantům. Spolu s ostatními členy předsednictva župy byla gestapem zatčena a obviněna ze spiknutí proti říši. Dne 25. září 1942 podlehla útrapám a nelidským poměrům života v táboře Osvětim. Její jméno spolu s dalšími oběťmi připomíná pamětní deska na objektu základní školy. Na Sportovní klub provozující kopanou se nevztahovala žádná vyhláška o zákazu činnosti. Ten působil ve válečném období samostatně se svým sportovním zaměřením a jeho hráčská základna byla stále početná. Během války plnil Sportovní klub i poslání „shromažďovací.“¹³⁰

V roce 1946 podal Sportovní klub spolu se Svazem československé mládeže žádost o přidělení pozemku. Od Rolnické komise byl získán pozemek na fotbalové hřiště u stávajícího koupaliště. Po válce byl také obnoven Všesokolský slet. V červnu roku 1955 proběhla propagační okresní spartakiáda, ve které z domácích cvičenců cvičilo žactvo a mládež. Díky místním průkopníkům pronikl fotbal do srdcí široké sportovní veřejnosti. V roce 2001 dosáhl místní odchovanec Libor Pumprla výjimečného úspěchu, když se dostal do výběru amatérské reprezentace České republiky. Česká republika vyhrála a stala se amatérským mistrem Evropy.¹³¹

3.2.1 Plavecký oddíl

Místní podnikatel František Mlčák zrealizoval v roce 1938 výstavbu koupaliště s příslušenstvím. V tehdejší polní trati byla napuštěna nádrž o rozměrech cca 30 x 20 m s hloubkou 0,7 až 2,5 m, se stálým přítokem i odtokem vody. Mládež ze širokého okolí se naučila plavat a zúčastňovala se i plaveckých závodů. Výsledky domácích závodů nejsou nikde zaznamenány. V myslích závodníků a sportovních fanoušků

¹²⁸ Tamtéž, s. 27-30

¹²⁹ MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 31

¹³⁰ Tamtéž, s. 32-34

¹³¹ Tamtéž, s. 34-66

zůstávaly vzpomínky na plavecké závody a propagační zápasy vodního póla. Rozhodnutím bývalého ONV v Holešově byl areál koupaliště Františku Mlčákovi v roce 1952 odebrán a převeden pod národní správu, která jej svěřila TJ Sokol Prusinovice. Místní Sokol navázal na sportovní tradice plaveckých závodů a pokračoval v plavecké výchově. Nejschopnější plavci byly organizátory plaveckých kurzů, pořádali závody plavců ve všech věkových kategoriích i zápasy a turnaje ve vodním pólu. K ukončení činnosti plaveckého oddílu došlo v roce 1970.¹³²

3.2.2 Oddíl odbíjené

Historie tohoto sportu sahá k roku 1922. Sportovalo se v měsících, kdy hře přálo počasí. Pro zápasy odbíjené se hráči rekrutovali z orelské členské základny, kterou doplnili někteří místní fotbalisté. Postupem času se odehrála různá přátelská a turnajová utkání. V roce 1953 se družstvo Sokola Prusinovice stalo přeborníky okresu. Vrcholem této sezóny byl boj o postup do krajské soutěže. V témže roce ukončil oddíl svou činnost.¹³³

3.2.3 Oddíl stolního tenisu

V průběhu roku 1957 byl založen oddíl stolního tenisu. Prostory pro tento sport byly v kulturní jizbě kulturního domu. Trénovalo se zde a hrály se i soutěžní zápasy. Postupem času se oddíl probojoval do okresního přeboru. V sezoně 1973/1974 podávali jednotlivci vynikající výkony, kteří svůj tým dotáhli na vynikající 3. místo v okresním přeboru, za 5 vítězství, 1 remízu a 2 prohry. Hráči se zúčastňovali i řady turnajů. V roce 1974 proběhl v Nové Dědině turnaj „O štít únorového vítězství,“ ve kterém hráči získali 1. a 2. místo ve dvouhrách a 2. místo ve čtyřhře. V „Turnaji vesnických družstev“ ve Zdislavicích obsadili hráči 2. místo. Od roku 1968 se pořádaly turnaje „O přeborníka ZŠ 1. až 4. ročník“ a turnaj „Registrovaných – neregistrovaných hráčů.“ Svoji činnost oddíl ukončil v roce 1976.¹³⁴

3.2.4 Jezdecký oddíl

Prvopočátky jezdectví v obci je spojováno s rokem 1954, kdy tato činnost probíhala pod vedením důstojníka jezdectví Jaroslava Šika z Hulína. K jízdě byly

¹³² MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 71

¹³³ Tamtéž, s. 73

¹³⁴ Tamtéž, s. 74-75

nejprve využívány polokrevné koně od prvních družstevníků a později přicházeli koně od armády a Svazarmu. V roce 1957 vznikl oficiálně oddíl s názvem „Jezdecký oddíl JZD – Sokol Prusinovice.“ První propagační jezdecké závody se konaly dne 11. srpna 1957. Jezdecký oddíl se postupem času zúčastňoval řady závodů s medailovým umístěním. Oddíl byl rozpuštěn v roce 1968 z rozhodnutí nového představenstva, který odmítl plnit dotační program. Současný Jezdecký klub Prusinovice byl založen v roce 2002. Členové tohoto klubu mají koně ustájené ve svém vlastnictví v soukromých stájích u svých domů. Jezdecký klub nemá pevné závodíště a místa konání závodů se rok od roku mění. První jezdecké závody uspořádal klub v roce 2004. Jezdci a koně se účastní hobby i oficiálních závodů.¹³⁵

3.2.5 Oddíl ledního hokeje

V prosinci roku 1957 byl založen oddíl ledního hokeje. Do roku 1959 sehrál pouze přátelská utkání. V témže roce zavedla sekce ledního hokeje při OV ČSTV Holešov soutěž okresního přeboru III. třídy. Hrál se dvoukolově a naši hokejisté obsadili 2. místo. O rok později získali hokejisté zisku titulu přeborníka okresu. Téhož roku se vedení Sokola rozhodlo vybudovat vlastní ledovou plochu. V roce 1964 se hokejisté Prusinovic opět stali přeborníkem okresu bez ztráty jediného bodu. Tento titul obhájili i v následujícím roce. K ukončení činnosti hokejového oddílu došlo v roce 1967.¹³⁶

Činnost ledního hokeje byla obnovena po roce 1990 partou hokejových nadšenců. Se stejnými nadšenci z jiných obcí začali pravidelně jezdit na okolní zimní stadiony hrát přátelské zápasy. Hráči se dohodli na názvu HC Prusinovice. Týmy z okolí Dřevohostic založily a hrály Záhorskou hokejovou ligu, kterou hokejisté HC Prusinovice rozšířily v sezoně 1998/1999. K oficiálnímu zřízení spolku HC Prusinovice došlo v roce 1999.¹³⁷

3.2.6 Šachový oddíl

Po II. světové válce začala v obci stoupat obliba šachu. Hra se z domácností přesunula do světnic pro spolkové schůzování v obou hospodách v obci. Založení šachového oddílu při TJ Sokol Prusinovice přišlo v roce 1965. Oddíl se přihlásil

¹³⁵ MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 110

¹³⁶ Tamtéž, s. 80-81

¹³⁷ Tamtéž, s. 109

k mistrovským soutěžím v rámci okresu Kroměříž. Aktivní byla i práce s mládeží. V roce 1998 došlo k osamostatnění šachového oddílu „Šachový klub HYDRO – EKO Prusinovice.“ Pravidelně jsou pořádány klubové turnaje o přeborníka Prusinovic, Vánoční turnaje i akce k výročí šachového oddílu.¹³⁸

3.2.7 Sáňkařský oddíl

Sáňkařský oddíl při TJ Sokol Prusinovice byl založen v roce 1977 Josefem Gaždou. Tento adrenalinový sport postupně získával mladé nadšence. Závodníci se zúčastňovali jednotlivých pohárových závodů na jednosedadlových a dvojsedadlových sáních a celé řady individuálních závodů. Jezdilo se na drahách v Jeseníku, ve Zbilidech nebo v Tatranské Lomnici. Mladí závodníci obsazovali v těchto soutěžích medailových umístění. Např. v roce 1981 se stali přeborníky kraje. Z ekonomických důvodů ukončil klub v roce 1987 svou činnost.¹³⁹

3.3 Orel Prusinovice

Pod patronací Československé strany lidové a Spolku katolické omladiny vznikla tělocvičná jednota Orel. Svou činnost zahájila dne 31. ledna 1921. Členové Orla měli svůj kroj, který byl dosti podobný sokolskému. Sokolové měli košili červenou a orlové modrou. Dále měla jednota svůj prapor. Významnou roli v jednotě sehrávali římskokatoličtí faráři, kteří plnili roli vzdělavatelů po stránce ideologické, kulturní a společenské. V prvních letech života jednoty Orel se cvičilo, vzdělávalo a hrálo se divadlo. V roce 1937 vystoupili Orlové veřejně proti fašizaci. V letech 1938 a 1939 pracovali vzdělavatelé na přednáškách se zaměřením k historii a branné výchově. K 30. listopadu 1941 zastavil Okresní úřad v Holešově činnost spolku Tělocvičné jednoty Orel. Jeho činnost byla obnovena po osvobození republiky. V roce 1948 došlo k rozpuštění Tělocvičné jednoty Orel.¹⁴⁰

3.4 Chovatelé a přátelé koní

Zájmem spolku bylo uspořádat na ukončení jezdecké sezony Hubertovu jízdu. První Hubertova jízda se uskutečnila na podzim roku 1997. V současnosti se

¹³⁸ MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 82-108

¹³⁹ Tamtéž, s. 85-87

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 92-94

Hubertova jízda těší velké oblibě. Večer se koná v prostorách kulturního domu Country bál. Členové spolku také pečují o okolí a vzhled obce. V majetku spolku je rybník Pod Bílou.¹⁴¹

3.5 Myslivecké sdružení Vranov

Myslivecký spolek Vranov Prusinovice byl založen v roce 1993. Hospodaří na výměře 1006 ha. Spolek hospodaří na smíšené honitbě – chová se zde bažant, zajíc, srnčí, dančí a černá zvěř. Mezi činnostmi MS Vranov patří: chov a lov zvěře (dle zákona o myslivosti), zazvěřování honitby (umělý chov bažanta umělého), kulturní činnost (pořádání mysliveckého plesu, pomoc při Rohálovské padesátce, práce s mládeží) a brigádnická činnost (zvelebování přírody, zimní příkrmování, spolupráce s obecním úřadem). Do majetku mysliveckého spolku patří odchovna bažantí zvěře, vila na Hrádku a myslivna.¹⁴²

3.6 Sdružení rybářů na ochranu přírody Prusinovice

Sdružení rybářů je spolkem, který se stará o čtyři rybníky v katastru obce Prusinovice. Kromě chovu ryb se snaží členové spolku udržovat hráze a břehy rybníků. Spolek rybářů vykazuje i další činnost, kterou jsou např. rybářské závody pořádané mnoho let. Jednou z hlavních činností tohoto spolku je péče o krajinu, která obec obklopuje. Díky udržování rybníků dochází ke tvorbě krajiny, která skýtá vynikající podmínky pro život nejrůznějších druhů živočichů, nejen ryb, ale také hmyzu, obojživelníků, plazů, různého ptactva i mnohých savců. Zdejší rybníky patří také mezi vyhledávaná místa pro vycházky místních obyvatel.¹⁴³

3.7 Ostatní spolky

Mezi současné spolky patří také Spolek kulečnickářů, florbalistů, Tenisový klub, Klub zlatých ručiček, Cykloturistický oddíl NEKO, Motokrosový klub, Spolek zahrádkářů a včelaři.

¹⁴¹ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/spolek-pratel-chovu-koni>

¹⁴² Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/ms-vranov>

¹⁴³ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/sdruzeni-rybaru-na-ochranu-prirody-prusinovice>

Klub zlatých ručiček sdružuje všechny zájemce o ruční práce. V jejich činnosti vznikají výrobky z různých materiálů a různých technik. Spolek organizuje velikonoční a vánoční výstavy.¹⁴⁴

Cykloturistický oddíl NEKO byl založen v roce 1999 Josefem Nedbalem a Jaroslavem Koplíkem. Činnost klubu je zaměřena na turistické a cyklistické výlety po republice i do zahraničí.¹⁴⁵

Motokrosový klub založilo několik motokrosových nadšenců v roce 2008 a o rok později se konaly první motokrosově závody. Závodí se ve třídách: Ultrahoby, Hoby, Veterán, Open, Fichtl, Junior a Čtyřkolky.¹⁴⁶

Spolek zahrádkářů pořádá pravidelné výstavy a na konci dubna program při „Pálení čarodějnic.“ Ve spolupráci s mysliveckým sdružením pořádají pro děti „Pohádkový les.“ Jedná se o procházku dětí lesem Hrádek se stanovišti s pohádkovými postavami, které mají pro děti připravené úkoly a odměny. Spolek dále pečuje o svůj zahrádkářský dům se sušárnou ovoce. Zájemci si zde své ovoce mohou usušit.¹⁴⁷

Prusinovští včelaři aktivně propagují včelařství a díky nim patří obec mezi nejvíce zavčelené obce v okolí.¹⁴⁸

Ve 20. století v obci působilo ještě několik organizací, jako byly např. Svaz pro spolupráci s armádou, Československý červený kříž, Český svaz žen, Svaz Junáků – skautů ČSR, Československý svaz mládeže, Svaz československo-sovětského přátelství, nebo Český svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva.

Svaz pro spolupráci s armádou byl zřízen v roce 1951 a jeho hlavním cílem bylo řídit provádění branné výchovy a zvyšovat obranyschopnost státu. V obci organizace působila při JZD a v jejím rámci byl prováděn výcvik jízdy na koních. Dále byla prováděna sportovní střelba. Tato organizace měla připravovat brance pro vojenskou základní službu.

Československý červený kříž vznikl po I. světové válce. Hlavním úkolem této organizace bylo provádění zdravotní péče v nejširším slova smyslu. Místní organizace se zaměřila zejména na organizování školení občanů v první pomoci, pomoc při

¹⁴⁴ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/klub-zlatych-ruvicek>

¹⁴⁵ CykloNEKO [online]. Dostupné z: <http://cykloneko.webzdarma.cz/treti.html>

¹⁴⁶ MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 111

¹⁴⁷ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/prusinovsti-zahradkari>

¹⁴⁸ Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/prusinovsti-vcelari>

provádění a organizování hygienických a protiepidemických opatření, zdravotnickou výchovu občanů prostřednictvím osvětové činnosti a přednáškovou činnost na obecné škole pro žáky, popř. dalších zdravotních a sociálních úkolů.¹⁴⁹

Český svaz žen vznikl v padesátých letech minulého století a svou pozornost zaměřil na postavení ženy ve společnosti, na její zapojení do kulturně politické a veřejně prospěšné práce.

Svaz Junáků – skautů ČSR vznikl v roce 1919 a Svaz navázal na činnost organizace Junák – český skaut, ustavené v roce 1914. Jednotlivé oddíly vedené vůdcem se dělily na družiny, které vedli starší skauti. Věkově byli skauti Junáci rozděleni na vlčata, skauty, rovery, old skauty a táborníky. Po roce 1938 byl Svaz junáků rozpuštěn a znovu ustanoven roku 1945. V roce 1968 byl v obci utvořen oddíl Junáka – skauta.¹⁵⁰

Československý svaz mládeže vznikl v roce 1949. Pro děti od 9 let bylo rozhodnuto vybudovat pionýrskou organizaci ČSM, a to přímo na školách ve formě skupin, členěných na oddíly a družiny. Pionýrská organizace přestala v obci fungovat během roku 1968. Během normalizačního období v roce 1970 byla založena nová mládežnická organizace *Socialistický svaz mládeže*, jejíž činnost zanikla po roce 1989.

Svaz československo-sovětského přátelství byl založen v roce 1948 a propagoval myšlenky slovanské vzájemnosti, prohlubování československo-sovětského přátelství a upevňování bratrského spojení mezi národy Československa a Sovětského svazu. Tato organizace působila v obci do roku 1968.¹⁵¹

Český svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva byl založen v roce 1964 a jeho cílem bylo chovat čistokrevné králíky, slepice, holuby, obohacovat trh o další zemědělské výrobky a průmysl o kvalitní králíčí kožky. Součástí byly i výstavy, na kterých chovatelé prezentovali výsledky své práce. První chovatelská výstava se v obci uskutečnila v roce 1966.¹⁵²

¹⁴⁹ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti I*. Vizovice: Lípa 1999, s.141

¹⁵⁰ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti I*. Vizovice: Lípa 1999, s. 141

¹⁵¹ Tamtéž, s. 142

¹⁵² Tamtéž, s. 143

4 KULTURA A LIDOVÉ ZVYKY V PRUSINOVICÍCH V MINULOSTI A SOUČASNOSTI

Kulturní a společenský život v obci byl vždy bohatý a rozmanitý. Od pradávna k němu patřily různé lidové zvyky, které byly spojeny se svátečními dny, s pracovním cyklem venkova, nebo s koloběhem přírody. Nejznámější zvyky byly ty vánoční. Na Štědrý den se přísně zachovával půst. Dětem se slibovalo, že uvidí zlaté prasátko. Lidový zvyk, který přetrval do současnosti je masopust, který začínal o svátku Tří králů a končil 47 dní před Velikonocemi na tzv. Popeleční středu. Poslední tři dny masopustu bývala muzika a tancovalo se až do rána. O Smrtné neděli vynášela děvčata „Morenu“ či „Smrt.“ O květné neděli chodily dívky s „májem,“ malou jedličkou ozdobenou papírovými řetězy a růžičkami.¹⁵³

Na Zelený čtvrtek a Veliký pátek chodili a stále chodí koledníci s dřevěnými řehtačkami či klapačkami, které nahrazují zvonění. Na Velikonoční pondělí vyplácejí děvčata pomlázkou, tzv. „šlehačka.“ V předvečer svátku sv. Jana Křtitele se pálily „čarodějnice.“ K ukončení sklizně se konaly dožínky. Na sv. Martina se konaly „sýpky.“ Další důležitou oslavou, která se udržuje je sv. Mikuláš. Chodí sám nebo v doprovodu čerta a anděla a společně nadělují dětem dárky. V obci se v minulosti pořádala tzv. Hanácká svatba. Poprvé se konala v roce 1958 a zobrazovala svatbu konanou v obci a okolí před více než 150 lety. Sestavena byla z těchto částí: zvaní sousedů, odprošení nevěsty, odprošení ženicha, svatební průvod, zatahování, stolování, čepení nevěsty, prodávání peřin a loučení nevěsty.¹⁵⁴

V dávné minulosti se na Kroměřížsku, Holešovsku, Přerovsku, Prostějovsku, Vyškovsku a Tovačovsku konalo tzv. Hanácké právo. Ve všech těchto oblastech se uskutečňovalo jinak, ale jeho vnějším znakem bylo právo a ferule. Právo bylo znázorněno mečem zdobeným pentlemi, který se po příchodu do obydlí zapíchl do trámového stropu nebo do dřevěné podlahy. V současnosti je používána dětská panna v hanáckém kroji na podstavci. Ferula je veliká vařečka, která je na širším konci zdvojená.¹⁵⁵

¹⁵³ MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999, s. 117

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 117-118

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 119

Pod patronací Ondřeje Němce se dne 26. února 1994 konal 1. ročník závodu Rohálovská desítka, kterého se zúčastnilo 60 závodníků. Původní trať měřila 20 km a vedla těmito obcemi: Prusinovice – Dřevohostice – Prusinovice – Tučapy – Prusinovice. Běh získával na oblibě a kvůli jeho atraktivnosti zkrátily pořadatelé v roce 1998 trať na 10 km: Prusinovice – Tučapy – Prusinovice. Postupem času se zvyšovala prestiž závodu, který byl zařazen do seriálu Moravsko-Slovenského běžeckého poháru a Velké ceny vytrvalců Olomouckého kraje. K hlavnímu závodu přibýly i doprovodné programy.¹⁵⁶ Traťové rekordy v kategoriích mužů drží Ezekiel Jafari Ngiba z Tanzanie s časem 29:26 z roku 2009 a v kategorii žen drží rekord trať Petra Kamínková z AK Olomouc za čas 34:37 z roku 2002. Při desátém ročníku v roce 2003 startoval i tehdejší premiér České republiky Vladimír Špidla, který v doprovodu své ochranky zaběhl tuto trať s časem 53:15. V roce 2011 se v hlasování čtenářů na portálu Behej.com stala Rohálovská desítka nejpopulárnějším závodem v republice.¹⁵⁷

V roce 1959 se uskutečnily první motokrosově závody. Na konci šedesátých let 20. století se do popředí svazarmového sportu dostaly závody motokár. První oficiální závod v obci se konal v roce 1972. Při hlavních závodech v letech 1974 a 1975 se uskutečnily propagační závody formule “K“ Junior. Po krajských závodech se vždy jel doplňující závod „O cenu Svazarmu“ případně „O cenu MNV“ nebo závod „O cenu JZD.“ Po téměř dvacetileté přestávce ožil dne 17. srpna 1994 prusinovický okruh, v pořadí 5. závod motokár – přeboru České republiky. Na tento dramatický závod, jehož součástí byl volný závod „O pohár Prusinovic“ přijelo bojovat 54 předních jezdců ČR čtyř objemových tříd.¹⁵⁸

V dubnu roku 2009 se konal první ročník druhé největší sportovní akce v obci, a to cyklistického závodu Rohálovská padesátka. Rohálovskou padesátku absolvuje každým rokem cca 700 závodníků. Tato akce vznikla z podnětu sportovního klubu Vesani.cz z Holešova a obec Prusinovice se stala jejím spoluorganizátorem. Rohálovská padesátka je akční trati, ve které krátké a prudké stoupání střídají zábavné sjezdy a singletraily. Rekord trati drží od roku 2012 Jan Jobánek s časem 1:42:07.¹⁵⁹

¹⁵⁶ MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019, s. 104

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 104

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 98, 112

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 105

K tradičním akcím neodmyslitelně patří i „Kácení máje.“ Jde o lidovou slavnost s dlouholetou tradicí, která se koná poslední sobotu v květnu. Místní mládež střeží májku po celý měsíc květen, protože platí nepsaný zákon, že se máj musí hlídat. V den kácení máje je pořádána slavnost s různými pout'ovými atrakcemi, jakými jsou různé kolotoče, střelnice, skákací hrad nebo trampolína.¹⁶⁰ V polovině devadesátých let vystupovala k oslavě kácení máje šermířská skupina Civitas.¹⁶¹

Mezi tradiční akce, které se každoročně v obci konají patří Rohálovská desítka, Rohálovská padesátka, obecní ples, myslivecký ples, masopustní vodění medvěda, pálení čarodějnic, den matek, výročí osvobození obce Rudou armádou, kácení máje, pohádkový les, nohejbalový turnaj, hokejbalový turnaj, dětský karneval, jezdecké závody, motokrosově závody, rybářské závody, Hubertova jízda, hon, hodová zábava a rozsvěcení vánočního stromu.¹⁶²

Obec také pořádá zájezdy do divadel na různá představení. Zejména v evangelickém kostele jsou každý rok pořádány vánoční koncerty, při kterých se vystřídaly různé pěvecké sbory. Do obce zajíždějí různé divadelní soubory, aby na podiu kulturního domu zahrály hry, které nacvičily. Součástí kulturního života je i místní knihovna. Od roku 1996 vydává obec Zpravodaj obce Prusinovice, který čtvrtletně podává informace ze všech oblastí života obce.¹⁶³

¹⁶⁰ NEDBAL, A. *Kácení máje. Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Zbyněk ŽÁKOVSKÝ, Antonín NEDBAL. Holešov: TYPOservis, 2020, s. 11

¹⁶¹ SMOLKOVÁ, M. *Kácení máje. Zpravodaj obce Prusinovice*. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Holešov: TYPOservis, 1996, s. 7

¹⁶² *Prusinovice* [online]. © 2020 Obec Prusinovice. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/>

¹⁶³ MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008, s. 82-83

5 METODICKÝ LIST

Bakalářská práce, kterou jsem napsala na téma „Dějiny obce a vývoj školství v Prusinovicích,“ by se dala využít i v pedagogické praxi. Na Základní škole v Prusinovicích by mohla posloužit, jako učební pomůcka pro výuku vlastivědy, dějepisu či výchovy k občanství. Práce pojednává o historii obce a vývoji jejího školství. Myslím si, že by bylo poučné, aby žáci na základní škole věděli něco o její historii a také o dějinách obce, jak jejich předkové žili a co činili v místě, ve kterém se škola nachází. Příklad možného pracovního listu:

1. Historie obce Prusinovice

1) Uveď století, ze kterého pochází první zmínka o obci Prusinovice.

.....

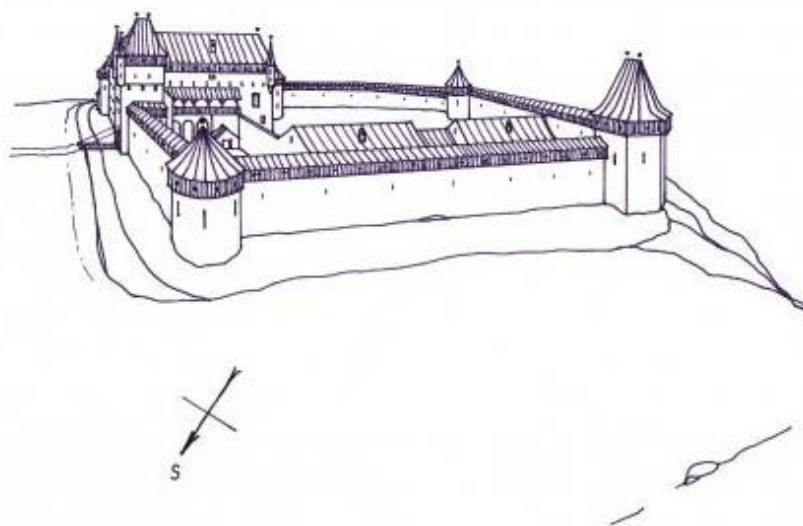
2) Napiš, kde se v obci nachází dvě lokality, na kterých se pravděpodobně nacházelo opevněné sídlo.

.....

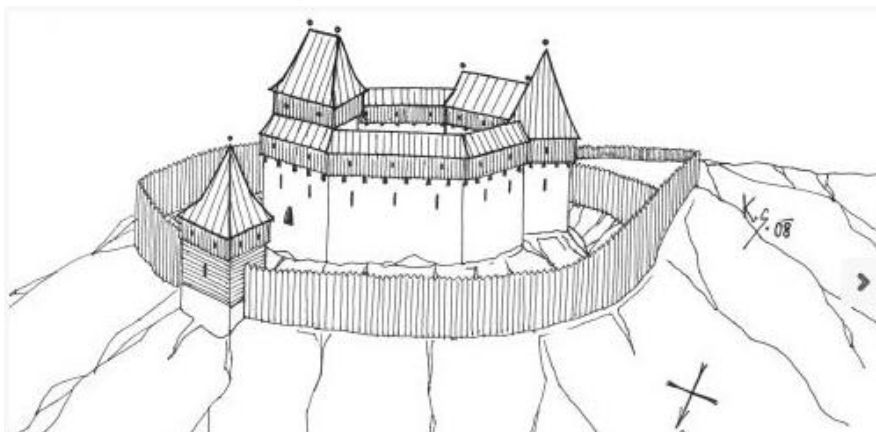
3) Jak se jmenovaly šlechtické rody, které tyto sídla vlastnily?

.....

4) Zamysli se, na kterém místě v obci stál vyobrazený zámek.....

5) Zamysli se, na kterém místě poblíž obce stála vyobrazená tvrz.....

6) Které jednoty v roce 1921 vyvíjely v obci tělovýchovnou i kulturní činnost?

.....

7) Která spojenecká armáda osvobodila obec v roce 1945?

.....

8) Kdy vzniklo v Prusinovicích zemědělské družstvo?

.....

9) Kdy byl postaven kulturní dům?

.....

10) Kdy byla dokončena stavba zdravotního střediska?

.....

11) Jaké zajímavé kulturní akce se v obci konaly?

.....

12) Do jakého okresu patřila obec do roku 1960?

.....

13) Jaká farnost se v obci nachází?

.....

2. Vývoj školství v Prusinovicích

1) Kdy byla postavena nová budova školy?

.....

2) Jak se jmenoval učitel, který byl v době I. světové války na ruské a italské frontě?

.....

3) K čemu sloužila školní knihovna?

.....

4) Jakých slavností se žáci zúčastnili v minulosti?

.....

5) Co se odehrálo ve škole v době končící II. světové války?

.....

6) Ve kterém roce byla zavedena povinná devítiletá školní docházka?

.....

7) Ve kterém školním roce dostalo ustálenou podobu zahájení školního roku?

.....

8) Ve kterém roce proběhla nová přístavba budovy školy?

.....

9) Ve kterém roce byla zahájena činnost školní družiny?

.....

10) Co měla společného Olga Josková, jejíž pamětní deska je umístěna na budově školy s Tělocvičnou jednotou Sokol?

.....

11) Ve kterém roce byla otevřena mateřská škola s celodenním provozem?

.....

12) Ve kterém roce byla dokončena stavba tělocvičny?

.....

ZÁVĚR

Předkládaná bakalářská práce se zabývá oblastí historického vývoje obce a školství v obci Prusinovice. Zahrnuje významné události a fakta, které ovlivnily chod dějin v obci a školství. Práce vychází z obecné historie obce Prusinovice, aby umožnila poznat důležitá historická období v dějinách obce. Přináší průřez dějinami obce od první zmínky ze 14. století, kdy obec patřila ke starým sídlům vladyků z Prusinovic. Různými kupy a dědictvími drželi obec Podstatští z Prusinovic, Prusinovští z Víckova, kníže Zdeněk z Lobkovic či Jan Rottal. Dějiny nás provází převážně obdobím 20. století, přes období světových válek, vývoji v poválečném období i nástupem normalizace až do počátku 21. století.

Ve druhé kapitole své práce jsem se věnovala místní škole. První zmínka o obecné škole pochází z roku 1671. Jednalo se o starou farní školu. Školní docházka však nebyla povinná. V roce 1899 byla postavena nová budova školy. Obě budovy jsou plně využívány i v současnosti. Školství v Prusinovicích prošlo v průběhu let mnohými změnami. V práci jsou popsány různé události, které ve škole probíhaly. V každé podkapitole je popsán určitý časový úsek, který mapuje školní činnost, ať se jedná o inspekční činnost, školní vycházky nebo zdravotní stav žáků.

Dále se práce zabývá kulturou a její tradicí v obci Prusinovice. Kulturní a společenský život v obci byl vždy bohatý a rozmanitý. Potvrzuje to řada akcí pro mládež i pro dospělé. Zmínila jsem pořádání kulturních akcí v minulosti i akcí, které se pořádají v současnosti. Tyto akce pořádá kromě obecního úřadu řada místních spolků, o kterých jsem se zmínila v samostatné kapitole.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo podat ucelený historický přehled o historii obce Prusinovice a také zachytit vývoj jejího školství. Vytvořila jsem metodický list, který by mohl posloužit, jako učební pomůcka pro výuku vlastivědy, dějepisu či výchovy k občanství na místní škole.

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

Použitá literatura:

BARTOŠEK, L., STOJAN, Z., PLECHÁČOVÁ, L, BARBOŘÍK M. *Střípky z historie Holešovska*. Holešov: TYPOservis 1999. ISBN 80-238-4277-3.

Časopis Moravského musea zemského. Prusinovice. Brno: Moravská musejní společnost, 1901-1946. ISSN 1212-1259. č. 5, s. 183

FIALOVÁ, V. *Jan Adam z Víckova, moravský emigrant a vůdce Valachů 1620-1628*. Brno: Moravský legionář 1935.

HALADA, J. *Lexikon české šlechty*. Praha: Akropolis, 1992. ISBN 80-901020-3-4.

HOSÁK, L. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960*. Úvodní svazek, Ostrava: Profil, 1967.

HOUDEK, V. *Náhrobky Prusinovských z Víckova*. Holešov 1914.

CHYBOVÁ, H. *Registrované archeologické lokality na katastrálním území obce Prusinovice*. Písemné sdělení, duben 1998.

Kolektiv autorů: *Rozptýlené památky na Holešovsku*. In: OTÁHAL, J. *Náhrobky Prusinovských z Víckova*. Městský úřad Holešov, 1994.

KVASNIČKA, P. *Holešovský okres*. Brno, Musejní spolek, 1929.

MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti*. Vizovice: Lípa 1999. ISBN 80-86093-80-36-0.

MOTALOVÁ, E., MOTAL J., POSPÍŠIL J. *Prusinovice v minulosti a současnosti II*. Vizovice: Lípa 2008. ISBN 978-80-254-2138-3.

MRÁZEK, J. *100 let TJ Sokol Prusinovice*. 2019.

PUMPRLA, S. *100 let požárního sboru Prusinovice*. Základní organizace svazu požární ochrany Prusinovice. Kroměříž: Moravské tiskařské závody: 1988. ISBN 2-956 88 - 0370815888.

RIEDL, M. *Zavádění povinné školní docházky na území současného jihomoravského kraje*. 1983.

SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 1996, č. 1-2, s. 1, 7

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 1997, č. 1, s. 14

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 1997, č. 2, s. 12-13

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 1998, č. 1, s. 17

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Ludvík SVOBODA, Antonín NEDBAL, Petr LIPNER. Martina SMOLKOVÁ. Holešov: TYPOservis, 2001, č. 2, s. 26

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Zbyněk ŽÁKOVSKÝ, Antonín NEDBAL. Holešov: TYPOservis, 2018, s. 3-4

Zpravodaj obce Prusinovice. Red. Zbyněk ŽÁKOVSKÝ, Antonín NEDBAL. Holešov: TYPOservis, 2020, s. 11

Archivní zdroje:

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1900-1939.

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1966-1976.

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obecné školy v Prusinovicích za období 1976-1998.

Státní okresní archiv Kroměříž, Pamětní kniha obce Prusinovice z let 1926-1939.

Státní okresní archiv Kroměříž, Obecní kronika obce Prusinovice z let 1939-1969.

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice za léta 1970-1980.

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 1992-2003.

Státní okresní archiv Kroměříž, Kronika obce Prusinovice z let 2004-2012.

Elektronické zdroje:

Cykloneko [online]. 2003. Dostupné z: <http://cykloneko.webzdarma.cz/treti.html>

Místopisný průvodce po České republice. [online]. 2018 [cit. 2018-10-30].

Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/>

Podstatští z Prusinovic. [online]. [cit. 2020-06-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Podstat%C5%A1t%C3%AD_z_Prusinovic

Prusinovice [online]. © 2020 Obec Prusinovice. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/>

HOLLÝ L. Listopad 1942 - konec Zeleného kádru. In: *lysahora.cz* [online]. [cit. 2004-02-18]. Dostupné z: <http://www.lysahora.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=106059>

Základní škola Prusinovice. [online]. © 2020. Dostupné z: <https://zsprusinovice.estranky.cz/>

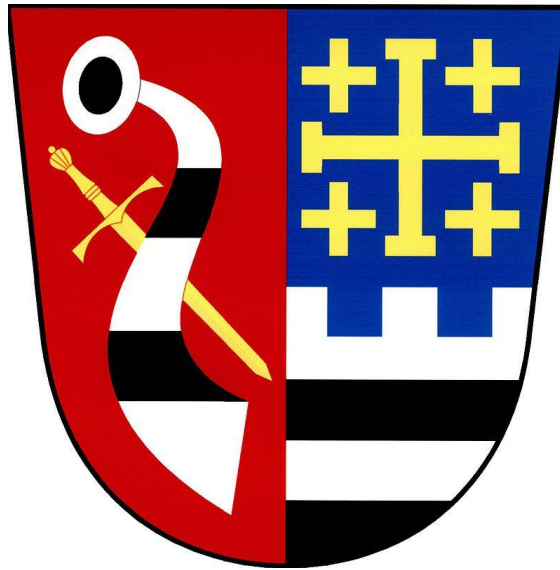
Výroční zpráva [online]. Základní škola Prusinovice © 2020. Dostupné z:

<https://zsprusinovice.estranky.cz/clanky/vyrocní-zpravy-skoly/>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 - Současný znak obce Prusinovice
- Příloha č. 2 - Vlajka obce Prusinovice
- Příloha č. 3 - Erb rodu Podstatských z Prusinovic
- Příloha č. 4 - Erb Prusinovských z Víckova
- Příloha č. 5 - Zaniklý hrádek Kasařov
- Příloha č. 6 - Současné místo hrádku
- Příloha č. 7 - Zaniklý zámek v Prusinovicích
- Příloha č. 8 - Archivní snímek zámku
- Příloha č. 9 - Dřevěný kříž
- Příloha č. 10 - Kostel sv. Kateřiny
- Příloha č. 11 - Náhrobek podkomořího Přemka
- Příloha č. 12 - Z náhrobku Arkleba z Víckova
- Příloha č. 13 - Náhrobek neznámé paní z Víckova
- Příloha č. 14 - Kostel Českobratrské církve evangelické
- Příloha č. 15 - Základní škola v Prusinovicích
- Příloha č. 16 - Mateřská škola v Prusinovicích
- Příloha č. 17 - Pohled na Prusinovice a Hostýnské vrchy

Příloha č. 1

Současný znak obce Prusinovice [foto]. Wikipedia [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Prusinovice#/media/Soubor:Prusinovice_znak.jpg

Příloha č. 2

Vlajka obce Prusinovice [foto]. Wikipedia [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Prusinovice#/media/Soubor:Flag_of_Prusinovice.svg

Příloha č. 3

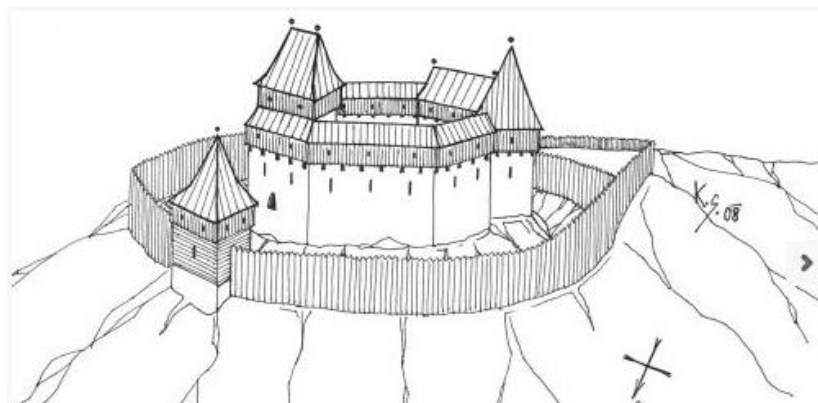
Erb rodu Podstatských z Prusinovic [foto]. Wikipedia [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Podstat%C5%A1t%C3%AD_z_Prusinovic#/media/Soubor:Podstatsk%C3%BD_z_Prusinovic.jpg

Příloha č. 4

Erb Prusinovských z Víckova [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/puvod-obce>

Příloha č. 5

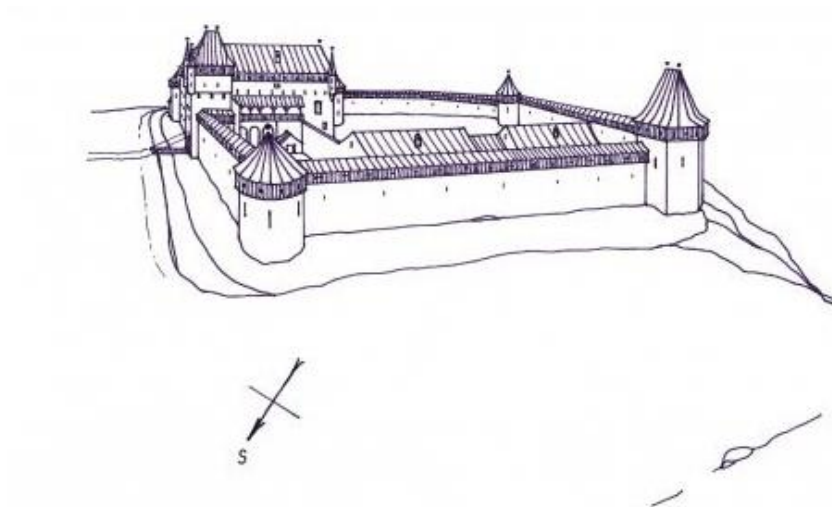
Zaniklý hrádek Kasařov [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/tvrz-hradek>

Příloha č. 6

Současné místo hrádku [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/tvrz-hradek>

Příloha č. 7

Zaniklý zámek v Prusinovicích [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/zamcisko>

Příloha č. 8

Archivní snímek zámku [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/zamcisko>

Příloha č. 9

Dřevěný kříž [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/dreveny-kriz>

Příloha č. 10

Kostel sv. Kateřiny [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z:
<https://www.prusinovice.cz/kostel-sv-kateriny>

Příloha č. 11

Náhrobek podkomořího Přemka [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/kostel-sv-kateriny>

Příloha č. 12

Z náhrobku Arkleba z Víckova [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/kostel-sv-kateriny>

Příloha č. 13

Náhrobek neznámé paní z Víckova [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/kostel-sv-kateriny>

Příloha č. 14

Kostel Českobratrské církve evangelické [foto]. Prusinovice. Facebook [online]. Dostupné z: https://www.facebook.com/prusinovice/photos/?ref=page_internal

Příloha č. 15

Základní škola v Prusinovicích [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/fotogalerie/zakladni-skola-prusinovice>

Příloha č. 16

Mateřská škola v Prusinovicích [foto]. Prusinovice [online]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/fotogalerie/129-v-roce-2018-probehla-v-obci-rekonstrukce-a-pristavba-materske-skoly>

Příloha č. 17

Pohled na Prusinovice a Hostýnské vrchy [foto]. Prusinovice [online].
Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/fotogalerie/35-fotky-obce-letni-rano-2015>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kateřina Šťastná, DiS.
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Dějiny obce a vývoj školství v Prusinovicích
Název v angličtině:	History of the village and the development of education in Prusinovice
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá historickým vývojem obce Prusinovice, dějinami zdejšího školství a kulturním životem v obci.
Klíčová slova:	Obec Prusinovice, historie obce Prusinovice, školství, základní škola, kultura, tradice
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis deals with the historical development of the village of Prusinovice, the history of local education and cultural life in the village.
Klíčová slova v angličtině:	Prusinovice village, history of Prusinovice village, education, primary school, culture, tradition
Přílohy vázané v práci:	10
Rozsah práce:	47 stran
Jazyk práce:	Český jazyk